


ΜΑΡΙΑ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ
**Το τέλος
μιας σχέσης:
Τι λένε οι
επιστημονικές
έρευνες για τον
χωρισμό**
σελ. 16-17



ΑΡΕΤΗ ΔΟΝΟΥ
**«Τα παιδιά
είναι βιολογικά
εξοπλισμένα
με ψυχική
ανθεκτικότητα»**
σελ. 27



ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ // ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

FREE SUNDAY



ΕΚΛΟΓΕΣ
ΑΝΑΜΕΤΡΗΣΗ
ΧΩΡΙΣ
ΚΑΝΟΝΕΣ

**ΜΕΓΑΛΗ ΥΠΕΡΟΧΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΕ ΜΜΕ,
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ**

**ΑΜΦΙΛΕΓΟΜΕΝΕΣ ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΓΙΑ ΤΟ
«ΚΟΜΜΑ ΚΑΣΙΔΙΑΡΗ»**

**Η ΣΚΛΗΡΗ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΤΖΑΝΕΡΙΚΟΥ
ΕΠΙΒΑΡΥΝΕΙ ΤΟ ΚΛΙΜΑ**

σελ. 4-7

Ευρώπη
Τι δείχνουν
οι εκλογές
στα Βαλκάνια



σελ. 11

Γ. Κύρτσος
Η Γαλλία έμεινε
από δυνάμεις
Αρνητική εξέλιξη
για Ε.Ε. – Ελλάδα



σελ. 20-21

Οικονομία
Χρήσιμες συμβουλές
για το «Σπίτι μου»



σελ. 13



Αποσυμπίεση Μεσοσπονδύλιου Δίσκου

Στην Get Healthier, χάρη στις συντονισμένες προσπάθειες μιας ομάδας κορυφαίων ιατρών και μηχανικών ιατρικών οργάνων, εφαρμόζουμε τις τελευταίες εξελίξεις της βιοτεχνολογίας για να προσφέρουμε μη χειρουργική, μη επεμβατική Αποσυμπίεση του Μεσοσπονδύλιου Δίσκου.

Πρόκειται για μια απόλυτα ασφαλή και αποτελεσματική διαδικασία, χωρίς φάρμακα, ενέσεις, χειρουργεία και αναισθησία, η οποία πραγματοποιείται σε ειδικό θεραπευτικό κρεβάτι που ελέγχεται από ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Έτσι, δίνουμε λύσεις σε συχνές επώδυνες παθήσεις όπως οσφυαλγία, ισχιαλγία, κήλη, προβολή δίσκου, αυχενικό σύνδρομο.

FS

ΘΕΜΑΤΑ

4-7 // ΑΝΑΛΥΣΗ Γ. ΚΥΡΤΣΟΣ

Βουλευτικές εκλογές: Σκληρό παιχνίδι χωρίς κανόνες

11 // **ΕΥΡΩΠΗ** ΧΡ. ΜΑΤΗΣ Εκλογές βαλκανικού τύπου

12 // **ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ** Ο οδικός χάρτης για τη ρύθμιση οφειλών

13 // **ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ** Χρήσιμες συμβουλές για το «Σπίτι μου»

14 // **ΡΕΠΟΡΤΑΖ** Έρχονται νέες αυξήσεις στο φυσικό αέριο

16-17 // **ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ** Μ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ Το τέλος μιας σχέσης: Τι λένε οι επιστημονικές έρευνες για τον χωρισμό

18 // **ΑΠΟΨΗ** ΑΝΔ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Η πολιτική παρακμή σε όλο της το μεγαλείο

19 // **ΕΥΡΩΠΗ** Το ευρώ συνεχίζει με κροατική ώθηση

20-21 // **ΑΝΑΛΥΣΗ** Γ. ΚΥΡΤΣΟΣ Η Γαλλία έμεινε από δυνάμεις

FREE TIME

23 // **ΑΤΖΕΝΤΑ** Τα πολιτιστικά δρώμενα της εβδομάδας

24 // **ΜΟΥΣΙΚΗ** «Am Human»: Η Ευρωπαϊκή Καμεράτα στη Μουσική Βιβλιοθήκη

25 // **ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ** Εμμανουέλα Νινιράκη «Ξένη δεν έχω νιώσει ποτέ»

26 // **ΣΙΝΕΜΑ** Τι θα δούμε στις κινηματογραφικές αίθουσες

27 // **ΠΡΟΣΩΠΟ** Αρετή Δόνου: «Τα παιδιά είναι βιολογικά εξοπλισμένα με ψυχική ανθεκτικότητα»

28 // **ΘΕΑΤΡΟ** Είδαμε την παράσταση «Da»

29 // **ΔΩΡΑ** Πάσχα με έμπνευση από τα νησιά του Αιγαίου στο Cycladic Shop

30-31 // **ΒΙΒΛΙΟ** 8 παιδικά βιβλία για το Πάσχα

ΕΒΔΟΜΑΔΑ 655n
16//04//23

FREE SUNDAY

FREE SUNDAY
ΕΚΔΟΤΗΣ:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΥΡΤΣΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΥΡΤΣΟΣ
marketing@freesunday.gr
210-6754430

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ
Eurokinissi

ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΙΑΝΟΜΗΣ
www.kyrtzos.group
dianomi@freesunday.gr,
210-7230545

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ: 210-6754430,

ΕΚΤΥΠΩΣΗ
ΚΟΥΤΟΥΡΙΝΗΣ Ο.Ε.,
NEWS PRESS HOLD
Διανέμεται δωρεάν
www.freesunday.gr

*ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, η ολική, μερική ή περιληπτική, ή κατά παράφραση, ή διασκευή απόδοσης του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογραφήσεως ή άλλων, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη. Νόμοι 238/1970, 4301/1979, Ν. 100/1975, ΝΔ 3565/1956 και 4254, 1962 και κανόνες του Διεθνούς Δικαίου.



ΔΑΝΕΙΑ
ΙΔΙΩΤΩΝ



Πρόγραμμα Στέγασης Νέων «Σπίτι μου»

Στην Τράπεζα Πειραιώς στηρίζουμε το πρόγραμμα «Σπίτι μου» για την αγορά πρώτης κατοικίας.

Απόκτησε και εσύ το δικό σου σπίτι υποβάλλοντας την αίτησή σου σε οποιοδήποτε κατάστημα της Τράπεζας Πειραιώς και επωφελήσου από:

- χαμηλό κυμαινόμενο επιτόκιο από **1,35%***
- χρηματοδότηση έως και **90%** της αξίας του ακινήτου
- **επιπλέον προσφορές**



Η υποστηριζόμενη χρηματοδότηση πραγματοποιείται από το Πρόγραμμα Δανείων «Σπίτι μου» που διαχειρίζεται η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα Α.Ε. (Ε.Α.Τ.) με πόρους που χρηματοδοτούνται εξ ολοκλήρου από την Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (Δ.Υ.Π.Α.) | dypa.gov.gr

*Ποσό δανείου 70.000€ με προσημείωση ακινήτου, διάρκεια 30 έτη, κυμαινόμενο επιτόκιο 1,35% (1/4 Euribor 1M 2,92% την 30/3/23 πλέον 1/4 περιθωρίου 2,50%), κόστος νομικού & τεχνικού ελέγχου 257,40€: ΣΕΠΠΕ 1,39%, μηνιαία δόση 237€ και συνολικό ποσό αποπληρωμής 85.438€.



Μάθε περισσότερα: www.piraeusbank.gr/spitimou, Τ. 210 32 88 000

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ



ΣΤΗΡΙΖΕΙ ΚΑΘΕ ΑΥΡΙΟ

ΜΕ ΕΝΑ ΚΛΙΚ ΣΤΗ ΣΚΕΨΗ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΥΡΤΣΟΥ

www.kyrtsos.gr  George Kyrtsos - Γιώργος Κύρτσος  @GiorgosKyrtsos

Η προεκλογική αναμέτρηση εξελίσσεται με έναν τρόπο που κινδυνεύει να δημιουργήσει μεγάλες πολιτικές και θεσμικές εκκρεμότητες. Το παιχνίδι είναι σκληρό και διεξάγεται, από την πλευρά της κυβέρνησης, χωρίς κανόνες ή με κανόνες που προσαρμόζονται, την τελευταία στιγμή, στη σκοπιμότητά της. Η χώρα βρίσκεται σε βαθιά κοινωνική κρίση, η οικονομία συνεχίζει να αντιμετωπίζει μεγάλες προκλήσεις ενώ παρατηρείται, το τελευταίο διάστημα, μεγάλη πτώση της ποιότητας της Δημοκρατίας μας.

Οι όροι διεξαγωγής των εκλογών έχουν τεράστια σημασία σε ό,τι αφορά το πολιτικό περιβάλλον της επόμενης τετραετίας. Εάν ξεφύγει η κατάσταση από τον έλεγχο, η αντιμετώπιση των προβλημάτων θα γίνει, στη συνέχεια, ακόμη πιο δύσκολη.

«Στημένα» ΜΜΕ

Τους τελευταίους μήνες συμμετέχω σε αποστολές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε τρίτες χώρες, που έχουν στόχο την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της εκλογικής διαδικασίας. Πήγα σε αποστολή στη Νιγηρία, δύο φορές στο Μαυροβούνιο για τον πρώτο και τον δεύτερο γύρο των προεδρικών εκλογών, σειρά έχει η Σιέρα Λεόνε. Βασικό κριτήριο αξιολόγησης είναι ο τρόπος που μεταχειρίζονται τα ΜΜΕ τα κόμματα και τις πολιτικές προσωπικότητες. Έχουμε πάντα επαφές με εκπροσώπους των ΜΜΕ στις οποίες περιγράφουμε τους στόχους της αποστολής μας. Όλες οι εκθέσεις μας περιλαμβάνουν τον τρόπο μεταχείρισης κομμάτων και πολιτικών στελεχών από τα ΜΜΕ.

Με τα κριτήρια που εφαρμόζονται διεθνώς τα ελληνικά ΜΜΕ περνάνε πολύ κάτω από τον πήχη. Εξακολουθούν να είναι «στημένα» σε ποσοστό 80%-90% υπέρ της κυβέρνησης, στερώντας επικοινωνιακές και πολιτικές ευκαιρίες από τα κόμματα της αντιπολίτευσης και κάνοντας άνωστους τους όρους της προεκλογικής αναμέτρησης.

Τα τελευταία χρόνια οι «βαρόνοι» των ισχυρών ελληνικών ΜΜΕ είναι σε αρκετές περιπτώσεις και ποδοσφαιρικοί παράγοντες. Έχουν φτάσει στο σημείο να καλούν διαιτητές από το εξωτερικό,

ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΚΛΗΡΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΧΩΡΙΣ ΚΑΝΟΝΕΣ



Η πολιτική πίεση μεγαλώνει τη φθορά του κράτους δικαίου

 ΤΟΥ ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΗ
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΥΡΤΣΟΥ

θεωρώντας ότι το πρωτάθλημα μπορεί να είναι «στημένο». Ανταλλάσσουν οκληρές καταγγελίες μεταξύ τους για προσπάθειες «σποϊμάτος» της διαιτησίας. Η ελληνική ιδιαιτερότητα είναι ότι οι παράγοντες που διαμαρτύρονται για το «σπώσιμο» της διαιτησίας συνεργάζονται μεταξύ τους για το «σπώσιμο» της «ενημέρωσης» υπέρ του Μητσοτάκη και της κυβέρνησης και σε βάρος των δυνάμεων της αντιπολίτευσης.

Διαρκές σκάνδαλο

Η χρηματοδότηση των ΜΜΕ με δημόσιο χρήμα και διευκολύνσεις κάθε είδους αποτελεί σκάνδαλο διαρκείας. Σε όλες τις εκλογικές αποστολές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εξετάζεται αν είναι δίκαιη η κατανομή του δημόσιου χρήματος στα ΜΜΕ, ανεξάρτητα από πολιτική τοποθέτηση. Εξετάζεται επίσης εάν υπάρχει παράνομη, «μαύρη» χρηματοδότηση των πολιτικών δυνάμεων που δημιουργεί και αυτή άνωστους όρους στη διεξαγωγή των εκλογών.

Σε ό,τι αφορά τη λειτουργία των ΜΜΕ, η διεθνής αξιολόγηση της Ελλάδας είναι πλέον πολύ χαμηλή εξαιτίας των επιλογών και της μεθοδολογίας του Μαζίμου. Στην ελευθερία των ΜΜΕ η Ελλάδα αξιολογείται από την ετήσια έκθεση των Ρεπόρτερ Χωρίς Σύνορα στη θέση 108 επί συνόλου 180 χωρών. Έρχεται τελευταία μεταξύ των 27 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πίσω από τις 6 χώρες των Δυτικών Βαλκανίων που φιλοδοξούν να ενταχθούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η χειρότερη από αυτές στα θέματα της ελευθερίας των ΜΜΕ είναι η Αλβανία με διεθνή κατάταξη 103, λίγο καλύτερη από την Ελλάδα (108).

Στα θέματα της χρηματοδότησης των ΜΜΕ και των κομμάτων η συγκριτική θέση της Ελλάδας πρέπει να είναι ακόμη χειρότερη με βάση όσα συμβαίνουν.

Είναι χαρακτηριστικό ότι ο καγκελάριος της Αυστρίας Κουρτς υποχρεώθηκε σε παραίτηση το 2021, όταν αποκαλύφθηκε ότι σαν υπουργός Εξωτερικών είχε χρηματοδοτήσει με δημόσιο χρήμα σφυγμομετρήσεις που έφτιαχναν το «προφίλ» του. Τέτοιου είδους δημοσκοπήσεις με άμεση ή έμμεση χρηματοδότηση από το Δημόσιο –πολλές φορές με κρατική διαφήμιση που πηγαιίνει στα ΜΜΕ που τις διενεργούν και τις προβάλλουν–



Ο Μητσοτάκης χρηματοδοτεί με τη μέθοδο Κουρτς ΜΜΕ και δημοσκοπήσεις



είναι καθημερινή πρακτική του Μαξίμου, χωρίς αυτό να απασχολεί την ελληνική Δικαιοσύνη. Ο πρώην καγκελάριος Κουρτς διαπρέπει τώρα σε εταιρεία του ψηφιακού κλάδου, που ανήκει σε μεγάλο αυστριακό επενδυτή και δραστηριοποιείται στην Καλιφόρνια. Παρόλα αυτά έχει προβλήματα με τη Δικαιοσύνη της χώρας του η οποία εξετάζει τον τρόπο χρηματοδότησης των ΜΜΕ από το αυστριακό Δημόσιο κατά την περίοδο της Καγκελαρίας του. Εκπρόσωποι των αρμόδιων αρχών μιλάνε για τεράστιο πολιτικό σκάνδαλο. Είναι χαρακτηριστικό ότι η αστυνομία εισέβαλε προ εβδομάδων στα γραφεία δύο εφημερίδων που ανήκουν στο μεγαλύτερο εκδοτικό συγκρότημα της χώρας, σε αναζήτηση στοιχείων που να συνδέουν την κρατική διαφήμιση και τις κυβερνητικές διευκολύνσεις προς αυτές με την φιλοκυβερνητική τους γραμμή. Στην Ελλάδα έχει τεκμηριωθεί πέρα από κάθε λογική αμφιβολία η πλουσιοπάροχη χρηματοδότηση από το Δημόσιο ισχυρών ΜΜΕ που στηρίζουν την κυβέρνηση Μητσοτάκη όπως και ένα σωρό διευκολύνσεις προς τους φιλοκυβερνητικούς εκδοτικούς ομίλους. Για παράδειγμα καταρ-



ΕΛΚ και Βέμπερ υποστηρίζουν επιλογές Μητσοτάκη που είναι εκτός ευρωπαϊκού πλαισίου

γήθηκε η επίσημη εισφορά των τηλεοπτικών σταθμών πανελλαδικής εμβέλειας που συνδεόταν με την αδειοδότησή τους. Σε περίπτωση που η ελληνική Δικαιοσύνη λειτουργούσε στο νομοθετικό πλαίσιο και με τον ζήλο της αυστριακής, ο πρωθυπουργός κ. Μητσοτάκης και οι συνεργάτες του στο Μαξίμου θα είχαν περιέλθει σε εξαιρετικά δύσκολη θέση. Ούτε σε αυτό το θέμα όμως, μεγάλης σημασίας για τους όρους διεξαγωγής των εκλογών και την ποιότητα της Δημοκρατίας, ισχύουν κανόνες στην Ελλάδα.

Στη σκιά των κοριών

Ένα άλλο ζήτημα που προκαλεί δικαιολογημένο προβληματισμό είναι το προεκλογικό «κουκούλωμα» του σκανδάλου των υποκλοπών. Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ κ. Ανδρουλάκης ζήτησε ήδη, επίσημα από τη Δικαιοσύνη, την επιτάχυνση των σχετικών ερευνών αλλά το αίτημα του δεν πρόκειται να φέρει αποτέλεσμα. Το μήνυμα που στέλνει σε κάθε ευκαιρία ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου κ. Ντογιάκος είναι ότι δεν τον ενοχλούν τόσο οι υποκλοπές και το σύστημα που βρίσκεται πίσω από αυτές, όσο η επιμονή της ΑΔΑΕ και του προέδρου της κ. Ράμμου για την τεκμηρίωση των υποκλοπών που έχουν πραγματοποιηθεί. Στη συγκεκριμένη περίπτωση η Δικαιοσύνη λειτουργεί ανάποδα, από θεσμική άποψη, υπερασπίζεται το κράτος που έχει μετατραπεί σε παρακράτος σε βάρος της διαφάνειας, της καθαρότητας, των δικαιωμάτων όσων έγιναν στόχοι των κοριών και φυσικά του κράτους δικαίου. Δεν πρόκειται για μια απλή υπόθεση καθυστέρη- μένης αντίδρασης αλλά για συντονισμένο «κου-



«Στημένα» τα ισχυρότερα ΜΜΕ υπέρ της κυβέρνησης

κούλωμα» απαράδεκτων πρακτικών. Είναι αδιανόπο να πηγαίνει μια δημοκρατική χώρα σε εκλογές με το σκάνδαλο των τηλεφωνικών υποκλοπών να παραμερίζεται από την ίδια τη Δικαιοσύνη και τους κοριούς και τους καθοδηγητές τους να έχουν το πλεονέκτημα της... εμπιστευτικής πληροφόρησης σε σχέση με τους πολιτικούς αντιπάλους και τους επικριτές τους.

Το ζήτημα των υποκλοπών απασχολεί επιτροπές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, την Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όπως και τα σημαντικότερα Ευρωπαϊκά ΜΜΕ. Τελευταίο χαρακτηριστικό παράδειγμα το αναλυτικό ρεπορτάζ της έγκυρης γερμανικής εφημερίδας «Suddeutsche Zeitung» με ειδική αναφορά στη ρήξη μου με τον Μητσοτάκη και τον τρόπο που μεθοδεύτηκε η παρακολούθηση των τηλεφώνων μου αφού οι αρμόδιοι με βάφτισαν... επικίνδυνο

για την εθνική ασφάλεια.

Και το ΕΛΚ στο παιχνίδι

Σε όλες αυτές τις πρωτοβουλίες που βρίσκονται εντελώς εκτός ευρωπαϊκού πλαισίου η κυβέρνηση επιδιώκει να έχει, και στις περισσότερες περιπτώσεις το επιτυγχάνει, την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος.

Το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα με τις παρεμβάσεις του προστατεύει τον Μητσοτάκη από τα χειρότερα χωρίς φυσικά να είναι σε θέση να βελτιώσει το ευρωπαϊκό του «προφίλ», το οποίο έχει πάθει μεγάλη ζημιά τους τελευταίους δεκαπέντε μήνες. Το επιχείρημα του ΕΛΚ, και προσωπικά του προέδρου του Βέμπερ, είναι ότι δεν πρέπει να ασχολούμαστε σε επίπεδο Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με «εθνικά ζητήματα». Η προστασία βέβαια του κράτους δικαίου δεν μπορεί να θεωρηθεί εθνικό ζήτημα γιατί από τον σεβασμό του κράτους δικαίου εξαρτάται η συνοχή και η προοπτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Άλλωστε, δεν θα υπήρχαν τόσες παρεμβάσεις σε βάρος της Πολωνίας και της Ουγγαρίας –τα τελευταία χρόνια και με τη συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος– εάν αυτά τα ζητήματα ήταν αποκλειστικά «εθνικά» και όχι ευρωπαϊκά. Το αξιοσημείωτο είναι ότι στις αρχές του 2022 ο Βέμπερ υποστήριζε ακριβώς τα αντίθετα εφόσον δέχθηκε την πα-



Το κουκούλωμα του σκανδάλου των υποκλοπών υποβαθμίζει τον πολιτικό βίο σε προεκλογική περίοδο

ρέμβαση Μητσοτάκη για να «τιμωρηθώ» ή και να αποπεμφθώ από το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα. Εκείνη την περίοδο ευχαρίστως μετέτρεψε ένα «εθνικό» θέμα σε ευρωπαϊκό. Η αντιστροφή της επιχειρηματολογίας του οφείλεται και στην αλλαγή του συσχετισμού δυνάμεων. Στις αρχές του 2022 Μητσοτάκης και Βέμπερ νόμιζαν ότι ήταν κυρίαρχοι του παιχνιδιού και πως μπορούσαν να έχουν θετική δημόσια εικόνα ανεξάρτητα από τις επιλογές τους, τώρα πληρώνουν –ιδιαίτερα ο Μητσοτάκης– τον λογαριασμό της πολιτικής τους που είναι σαφώς εκτός ευρωπαϊκού πλαισίου και δεν έχει καμία σχέση με τις φιλελεύθερες αρχές που επικαλούνται.

Το «κόμμα Κασιδιάρη»

Ο περιορισμός της ελευθερίας των ΜΜΕ, η μετατροπή της κρατικής χρηματοδότησης των ΜΜΕ σε επικοινωνιακό και πολιτικό όπλο, το σύστημα των υποκλοπών και η συστηματική παραβίαση των κανόνων του κράτους δικαίου χαρακτηρίζουν συνήθως αυταρχικές ή και ακροδεξιές κυβερνήσεις.

Κατά την άποψή μου, ένας από τους λόγους που βρικόλακισσε η νεοναζιστική Χρυσή Αυγή με τη μορφή του υπό δημιουργία «κόμματος Κασιδιάρη» είναι η πολιτική που εφαρμόζει η ίδια η κυβέρνηση. Όταν παραβιάζονται όλοι οι δημοκρατικοί κανόνες δημιουργείται πολιτικό περιβάλλον που ευνοεί την ανάπτυξη των δυνάμεων των εχθρών της Δημοκρατίας.

Ο πρωθυπουργός κ. Μητσοτάκης και οι συνεργάτες του ευθύνονται για την πολιτική επιστροφή της σκληρής άκρας Δεξιάς. Για να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα που οι ίδιοι δημιούργησαν καταφεύγουν σε αμφιλεγόμενους προεκλογικούς ελιγμούς.

Προσπαθούν με αλληπάλληλες νομοθετικές παρεμβάσεις και εμπλέκοντας τη Δικαιοσύνη σε ένα σκληρό παιχνίδι εξουσίας, να εμποδίσουν τη συμμετοχή του «κόμματος Κασιδιάρη» στις εκλογές. Όμως είναι δύσκολο να προσδιοριστούν κριτήρια που θα οδηγήσουν στον αποκλεισμό, πολύ περισσότερο θα λύσουν το πρόβλημα, από τη στιγμή που διάφοροι παράγοντες –με χαρακτηριστική την περίπτωση πρώην αντιεισαγγελέα του Αρείου Πάγου– συνεργάζονται για την ανάπτυξη της λεγόμενης «ακροδεξιάς της γραβάτας». Μιας πολιτικής δύναμης που θα έχει σαν βασικό στόχο την εξου-

θένωση της Δημοκρατίας μέσα από την κοινοβουλευτική διαδικασία και η οποία θα ακολουθεί το παράδειγμα άλλων ανάλογων πολιτικών δυνάμεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χωρίς να έχει τον πρωτογονισμό και την βαρβαρότητα της Χρυσής Αυγής. Το κωμικοτραγικό είναι ότι ο πρωθυπουργός ανέθεσε τους χειρισμούς για την εξουδετέρωση της ακροδεξιάς απειλής στον υπουργό Εσωτερικών Μάκη Βορίδη ο οποίος έχει διατελέσει, μεταξύ των άλλων, και πρόεδρος της νεολαίας του πρώην δικτάτορα Παπαδόπουλου. Με τέτοιες... δημοκρατικές περγαμνές ο Βορίδης διαλαλεί το πρόβλημα της κυβέρνησης αντί να συμβάλλει στην επίλυσή του.

Στο ερώτημα αν οι κυβερνητικές μεθοδεύσεις για τον αποκλεισμό του «κόμματος Κασιδιάρη» είναι εντός ευρωπαϊκού πλαισίου η απάντηση είναι μάλλον αρνητική. Υπάρχει σχετική νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για χώρες όπως το Αζερμπαϊτζάν και η Μολδαβία με την οποία απορρίπτονται προεκλογικές μεθοδεύσεις, παρόμοιες με αυτές που επιχειρεί η κυβέρνηση.

Είναι πολύ πιθανόν να υπάρξει στο μέλλον διεθνής καταδίκη της Ελλάδας για τους προεκλογικούς ελιγμούς τακτικής του πρωθυπουργού κ. Μητσοτάκη και των συνεργατών του. Όπως το θέλει η κακή ελληνική παράδοση, η εξουσία προσπαθεί να λύσει ένα πρόβλημα δημιουργώντας μια ακόμη ευρωπαϊκή εκκρεμότητα την οποία θα βρούμε στο μέλλον μπροστά μας.

Οι κυβερνητικές μεθοδεύσεις για τον έλεγχο της Δικαιοσύνης και σε αυτό το ζήτημα προκάλεσαν την παραίτηση του αντιπροέδρου του Αρείου Πάγου κ. Τζανερίκου. Ο τελευταίος συνόδευσε την παραίτηση του με καταγγελία ότι ανώτατος κυβερνητικός παράγοντας του υποσχέθηκε τοποθέτηση σε Ανεξάρτητη Αρχή σαν αντάλλαγμα στην... εξυπηρέτηση που θα έκανε στην κυβέρνηση.

Τόνισε μεταξύ των άλλων ο κ. Τζανερίκος: «Μετά τις δηλώσεις συνταγματολόγων που χαρακτήρισαν αντιθεσμική τη δήλωσή μου και ότι δεν παραιτήθηκα αμέσως, όπως είπαν, ενώ άσκησα κριτική στη διάταξη του νόμου για τον Κασιδιάρη, να μας πουν οι συνταγματολόγοι πόσο θεσμικές είναι οι παρεμβάσεις κυβερνητικών παραγόντων, που ζήτησαν να βοηθήσω, για να αποκλειστεί το κόμμα Έλληνες, υποσχόμενοι μετά την αφυπηρέτησή μου, να αξιοποιηθώ ενδεχομένως σε Αρχές». Είχε προηγηθεί η αποκάλυψη ότι ο υπουργός Επικρατείας, Υποδομών και Μεταφορών (και φυσικά... ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ), Γεραπετρίτης, είχε συναντηθεί με τον Χρήστο Τζανερικό προφανώς σε μια προσπάθεια να τον εντάξει στον κυβερνητικό πολιτικό σχεδιασμό.

Κρίσιμα ζητήματα

Από τη στιγμή που η προεκλογική αναμέτρηση διεξάγεται, από την πλευρά της κυβέρνησης, χωρίς κανόνες ή με κανόνες που αλλάζουν για να προσαρμοστούν στην πολιτική σκοπιμότητά της, προκύπτουν δύο ζητήματα μεγάλης σημασίας. Το πρώτο έχει σχέση με τους όρους διεξαγωγής και το αποτέλεσμα της εκλογικής αναμέτρησης.



Σκληρές οι καταγγελίες του παραιτηθέντος αντιεισαγγελέα του Αρείου Πάγου κ. Τζανερίκου για προσπάθεια εξαγοράς του

Με βάση τα διεθνή κριτήρια που ισχύουν στην αξιολόγηση της προεκλογικής και εκλογικής διαδικασίας η κυβέρνηση Μητσοτάκη κινείται εκτός ευρωπαϊκού πλαισίου και περνάει σταθερά κάτω από τον πήχη. Προσπαθεί να επηρεάσει το εκλογικό αποτέλεσμα με αθέμιτο τρόπο.

Το δεύτερο ζήτημα έχει σχέση με το πολιτικό περιβάλλον που δημιουργείται για την επόμενη τετραετία. Σε περίπτωση εκλογικής επικράτησης

της Νέας Δημοκρατίας με τη συγκεκριμένη μεθοδολογία είναι φανερό ότι θα μπούμε σε περίοδο έντασης, καθώς δυνάμεις της αντιπολίτευσης θα αμφισβητήσουν, με διάφορους τρόπους τη λαϊκή απήχηση της εξουσίας.

Σε περίπτωση που επικρατήσουν οι δυνάμεις της αντιπολίτευσης με οποιοδήποτε συνδυασμό, πάλι θα μπούμε σε περίοδο έντασης γιατί η νέα εξουσία θα θελήσει να επιβάλλει κάποιου είδους κάθαρση σε όσους προσπάθησαν να κόψουν την προεκλογική και εκλογική διαδικασία στα πολιτικά τους μέτρα.

Για μια χώρα σαν την Ελλάδα, η οποία είναι πλέον από τις πέντε φτωχότερες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και επί οσάντα χρόνια δεν έχει καταφέρει να περάσει καμία άλλη ευρωπαϊκή οικονομία, μια νέα περίοδος πολιτικής έντασης μπορεί να προκαλέσει οικονομικό και κοινωνικό αδιέξοδο εφόσον θα είναι εξαιρετικά δύσκολη έως απίθανη η κοινή αντιμετώπιση των μεγάλων προβλημάτων. Γι' αυτό επιμένω ότι η ποιότητα της προεκλογικής και της εκλογικής διαδικασίας έχει τεράστια σημασία σε ό,τι αφορά τις μελλοντικές εξελίξεις.



ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2022

Η ΑΞΙΟΠΙΣΤΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΙΝΑΙ ΑΝΤΙΒΑΡΟ ΣΤΗ ΔΙΑΧΥΤΗ ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑ

Ομιλία του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος Γιάννη Στουρνάρα στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων

Ύστερα από δύο έτη μιας πρωτοφανούς πανδημικής κρίσης, το 2022 υπήρξε ένα ακόμη έτος αυξημένης αβεβαιότητας, λόγω της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία και της απότομης ανόδου του πληθωρισμού. Μέσα σε ένα τέτοιο ευμετάβλητο περιβάλλον διαδοχικών κρίσεων, είναι σημαντικό να αναζητούμε σταθερές, που ενισχύουν την ανθεκτικότητα της οικονομίας και την ικανότητά της να αντεπεξέρχεται στις προκλήσεις. Στην περίπτωση της Ελλάδος, η συνέχιση αξιόπιστων οικονομικών πολιτικών, ιδιαίτερος στο χώρο της δημοσιονομικής πολιτικής, η διαφύλαξη των σημαντικών επιτευγμάτων των μεταρρυθμιστικών προσπαθειών του παρελθόντος και η θέσπιση νέου μεταρρυθμιστικού προγράμματος για την κυβέρνηση που θα προκύψει μετά τις εθνικές εκλογές, με άξονα τον εκσυγχρονισμό του δημόσιου τομέα και την αναβάθμιση των θεσμών και των υποδομών, πρέπει να αποτελούν τον φάρο που θα μας καθοδηγήσει στα ταραγμένα νερά της νέας οικονομικής πραγματικότητας.

Διεθνές περιβάλλον

Η παγκόσμια οικονομία, μετά τους ισχυρούς ρυθμούς ανάκαμψης που καταγράφηκαν το 2021, επιβραδύνθηκε σημαντικά το 2022. Ωστόσο, η επιβράδυνση αυτή ήταν ηπιότερη έναντι των αρχικών εκτιμήσεων, παρά το διαρκώς αυξανόμενο πληθωρισμό, εξαιτίας κυρίως: (α) της αναβληθείσας ζήτησης και των συσσωρευμένων αποταμιεύσεων από την περίοδο της πανδημίας, που στήριξαν την κατανάλωση, (β) της ισχυρής αγοράς εργασίας και (γ) της λήψης προσωρινών μέτρων πολιτικής παγκοσμίως για τη συγκράτηση του ενεργειακού κόστους.

Ο πληθωρισμός διεθνώς κατέγραψε έντονη αύξηση το 2022 και αποδείχθηκε υψηλότερος και πιο παρατεταμένος έναντι των αρχικών προβλέψεων. Οι αυξημένες πληθωριστικές πιέσεις οφείλονται σε μεγάλο βαθμό σε παράγοντες από την πλευρά της προσφοράς, αντανάκλωντας κυρίως την αύξηση του ενεργειακού κόστους, ενώ σημαντική είναι και η συμβολή των παραγόντων της ζήτησης, λόγω της δυναμικής ανάκαμψης των οικονομιών μετά την πανδημία και των εκταταμένων δημοσιονομικών μέτρων στήριξης.

Η δυναμική παρέμβαση των νομισματικών αρχών παγκοσμίως, με τη δραστική αύξηση των επιτοκίων, κρίθηκε αναγκαία προκειμένου να σηματοδοτήσει την αποφασιστικότητά τους αφενός να σταθεροποιήσουν τις πληθωριστικές προσδοκίες και αφετέρου να περιορίσουν τη συνολική ζήτηση και να θέσουν υπό έλεγχο τις δευτερογενείς πληθωριστικές επιδράσεις, εμποδίζοντας την εκδήλωση ενός συνδυασμού συνεχών αυξήσεων ("σπιράλ") τιμών-μισθών. Μάλιστα, το μέγεθος της παρέμβασης των κεντρικών τραπεζών ήταν τέτοιο ώστε το προηγούμενο έτος παρατηρήθηκε η πιο απότομη μεταστροφή της κατεύθυνσης της νομισματικής πολιτικής που έχει καταγραφεί μεταπολεμικά, με αβέβαιες ακόμη επιπτώσεις στην οικονομική δραστηριότητα.

Ενιαία νομισματική πολιτική

Κατά τη διάρκεια του 2022, ο πληθωρισμός στην ευρωζώνη επιταχύνθηκε απότομα και ανήλθε σε ιστορικά υψηλά επίπεδα, προκαλώντας τη μεταστροφή της κατεύθυνσης της νομισματικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ). Η επικείμενη ομαλοποίηση της νομισματικής πολιτικής αποφασίστηκε το Δεκέμβριο του 2021, ενώ η έναρξη των αυξήσεων των βασικών επιτοκίων ανακοινώθηκε τον Ιούλιο του 2022, όταν οι προβλέψεις της ΕΚΤ υποδήλωναν ότι ο πληθωρισμός θα ήταν πιο επίμονος σε σχέση με προηγούμενες εκτιμήσεις και θα εξακολουθούσε να κινείται σε ανεπιθύμητα υψηλά επίπεδα για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Έτσι, από τον Ιούλιο του 2022 και έπειτα, η ΕΚΤ προέβη σε διαδοχικές αυξήσεις των βασικών επιτοκίων, τερματίζοντας μια οκταετή περίοδο αρνητικών επιτοκίων. Σωρευτικά μέχρι σήμερα τα βασικά επιτόκια έχουν αυξηθεί κατά 350 μονάδες βάσης.

Ο τρόπος λήψης των αποφάσεων νομισματικής πολιτικής προσαρμόστηκε στις τρέχουσες συνθήκες του αβέβαιου οικονομικού περιβάλλοντος. Ειδικότερα, αντί να προδιαγράφεται η πορεία των βασικών επιτοκίων με την παροχή αναφανών καθοδηγητικών ενδείξεων (forward guidance) από την ΕΚΤ, οι σχετικές αποφάσεις λαμβάνονται πλέον με βάση τις πληροφορίες και τα οικονομικά στοιχεία που συγκεντρώνονται με ορίζοντα την επόμενη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου, οπότε επαναξιολογείται η κατάσταση της οικονομίας της ευρωζώνης και ειδικότερα οι προοπτικές του πληθωρισμού, καθώς και η ένταση της μετάδοσης της νομισματικής πολιτικής. Σε όλη τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας, η ΕΚΤ διατηρεί την ευχέρεια επιλογής (optionality), τη σταδιακή προσέγγιση (gradualism) με βάση τα διαθέσιμα οικονομικά στοιχεία (data-dependence) και την ευελιξία (flexibility) κατά την άσκηση της νομισματικής πολιτικής.

Παράλληλα με τις αυξήσεις των επιτοκίων, η ΕΚΤ υιοθέτησε και μια σειρά άλλων μέτρων. Συγκεκριμένα:

Το Μάρτιο του 2022 τερματίστηκαν οι καθαρές αγορές τίτλων υπό το έκτακτο πρόγραμμα PEPP και έκτοτε εφαρμόζεται το ευέλικτο πρόγραμμα επανεπενδύσεων, τουλάχιστον μέχρι το τέλος του 2024. Επίσης, δόθηκε παράταση όσον αφορά τη δυνατότητα χρήσης τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου ως εξασφαλισμένων στις πράξεις αναχρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος, τουλάχιστον για όσο χρόνο θα συνεχίζονται οι επανεπενδύσεις του PEPP.

Τον Ιούλιο του 2022 θεσμοθετήθηκε το Μέσο για την Προστασία της Μετάδοσης (Transmission

Protection Instrument - TPI) προκειμένου να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα του μηχανισμού μετάδοσης της ενιαίας νομισματικής πολιτικής.

Τον Οκτώβριο του 2022 οι όροι των στοχευμένων πράξεων πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης (TLTRO-III) έγιναν λιγότερο ευνοϊκοί, ώστε να ευθυγραμμιστούν με την ομαλοποίηση της νομισματικής πολιτικής, συμβάλλοντας στη συρρίκνωση του ισολογισμού της ΕΚΤ.

Το Δεκέμβριο του 2022 αποφασίστηκε η έναρξη της συρρίκνωσης του χαρτοφυλακίου του προγράμματος APP από το Μάρτιο του 2023, με προβλέψιμο και σταθερό ρυθμό.

Συνολικά, η στρατηγική της ΕΚΤ καταδεικνύει την αποφασιστικότητά της να διασφαλίσει την επασαφότητα του πληθωρισμού στο μεσοπρόθεσμο στόχο του 2% και την ομαλή λειτουργία του μηχανισμού μετάδοσης της νομισματικής πολιτικής, προσαρμόζοντας όλα τα μέσα που έχει στη διάθεσή της. Παράλληλα, η εργαλειοθήκη πολιτικής που διαθέτει η ΕΚΤ είναι πλήρως εξοπλισμένη για την παροχή ρευστότητας στο τραπεζικό σύστημα, εάν χρειαστεί, ώστε να διασφαλιστεί η χρηματοπιστωτική σταθερότητα στην ευρωζώνη.

Ελληνική οικονομία

Εν μέσω πρωτοφανών εξωγενών διαταραχών και διάχυτης αβεβαιότητας, η ελληνική οικονομία έχει επιτύχει σημαντική πρόοδο μετά τη κρίση χρέους της προηγούμενης δεκαετίας, παρουσιάζοντας υψηλή ανθεκτικότητα, ενώ παράλληλα ενισχύθηκε η αξιοπιστία της οικονομικής πολιτικής. Τα δύο τελευταία χρόνια η Ελλάδα επιτυγχάνει ισχυρή μεγέθυνση της οικονομίας της, καταγράφοντας πραγματική σύγκλιση του επιπέδου ευημερίας της προς τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Ειδικότερα, εκτιμάται ότι το 2022 εξαλειφθηκε το αρνητικό παραγωγικό κενό της οικονομίας, ύστερα από 11 συνεχόμενα έτη.

Το 2022 η ελληνική οικονομία διατήρησε την αναπτυξιακή της δυναμική, καταγράφοντας ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ 5,9% (σημαντικά υψηλότερο του ευρωπαϊκού μέσου όρου), παρά τις έντονες πληθωριστικές πιέσεις και την επιδείνωση του διεθνούς περιβάλλοντος. Το ΑΕΠ σε πραγματικές τιμές ξεπέρασε τα προ πανδημίας επίπεδα, με βασικές συνιστώσες της ανάπτυξης την ιδιωτική κατανάλωση, τις εξαγωγές υπηρεσιών (οι ταξιδιωτικές εισπράξεις έφθασαν σχεδόν στο επίπεδο του 2019) και τις επενδύσεις.

Τη διετία 2021-22 οι εισροές ξένων άμεσων επενδύσεων ενισχύθηκαν σημαντικά, φθάνοντας στα υψηλότερα επίπεδα της τελευταίας 20ετίας. Τα επενδυτικά κεφάλαια αποτέλεσαν βασικό εργαλείο της χρηματοδότησης της ανάπτυξης, την προώθηση της παραγωγικότητας και της απασχόλησης και την εισαγωγή καινοτόμων τεχνολογιών. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται κυρίως στη σταδιακή ανάκτηση της εμπιστοσύνης στις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας. Σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση των επενδύσεων τα τελευταία χρόνια διαδραμάτισαν η επιτάχυνση του προγράμματος ιδιωτικοποιήσεων και αξιοποίησης της δημόσιας περιουσίας, η συμμετοχή ξένων εταιριών στο μετοχικό κεφάλαιο εγχώριων επιχειρήσεων, καθώς και το ρεκόρ συγχωνεύσεων και εξαγορών που σημειώθηκε το 2022.

Η έντονη επιτάχυνση του γενικού πληθωρισμού (στο 9,3% το 2022) λόγω της ανόδου των διεθνών τιμών της ενέργειας μείωσε το πραγματικό εισόδημα των νοικοκυριών και υπονόμευσε τις προοπτικές της οικονομίας. Σταδιακά στη διάρκεια του έτους, οι μεγάλες και συνεχείς αυξήσεις στα ενεργειακά και στα διατροφικά αγαθά μετακυλίστηκαν στις υπηρεσίες και στα μη ενεργειακά βιομηχανικά προϊόντα, με αποτέλεσμα την ταχεία άνοδο του πυρήνα του πληθωρισμού (σε 5,7%). Η βελτίωση στην αγορά εργασίας είναι πλέον εμφανής, με το ποσοστό ανεργίας να έχει μειωθεί το 2022 στο 12,4%, κάτω από το επίπεδο του 2010, το ρυθμό αύξησης της απασχόλησης να επιταχύνεται, ενώ για πρώτη φορά από το 2009 καταγράφεται αύξηση του εργατικού δυναμικού. Οι εξελίξεις αυτές αποδίδονται εν πολλοίς στην απελευθέρωση της αγοράς εργασίας και στις μεταρρυθμίσεις της προηγούμενης δεκαετίας, οι οποίες αύξησαν την ευελιξία και συνέβαλαν ώστε η απασχόληση να ανταποκριθεί ταχύτερα στην αύξηση του ΑΕΠ.

Η διεθνής ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας συνέχισε να βελτιώνεται το 2022, παρά τον υψηλό πληθωρισμό. Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας υπήρξε πιο θεαματική ως προς το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, καθώς μάλιστα ο σχετικός δείκτης υποχώρησε τη διετία 2021-22 κάτω από τα επίπεδα όπου βρισκόταν πριν από την έναρξη της Ελλάδος στην ευρωζώνη. Αυτή η επίδοση και εκτεταμένη ανάκτηση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας οφείλεται κατά ένα μεγάλο μέρος στη μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου καθορισμού των μισθολογικών αυξήσεων και στην απελευθέρωση της αγοράς εργασίας. Πρόδοος σημειώνεται επίσης και σε πτυχές της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας. Η πρόοδος αυτή, η οποία ξεκίνησε με σειρά μεταρρυθμίσεων κατά την περίοδο μετά το 2010 και εντείνεται τα τελευταία έτη, συμβάλλει στη βελτίωση του επιχειρηματικού και επενδυτικού κλίματος, προσφέροντας πρόσθετα οφέλη στους εξωστρεφείς κλάδους της οικονομίας.

Ωστόσο, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών παραμένει σημαντικό το 2022 στο 9,7% του ΑΕΠ, λόγω της ταχύτερης αύξησης των εισαγωγών αγαθών, ιδιαίτερα των ενεργειακών, σε σύγκριση με τις εξαγωγές αγαθών. Η ενίσχυση της κατανάλωσης και η συνεχιζόμενη



ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής και των επενδύσεων συνέβαλαν στην αύξηση των εισαγωγών αγαθών. Σημαντικά επιβάρυνε το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και η αύξηση των διεθνών τιμών των καυσίμων.

Παρά τη διεύρυνση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών τα τελευταία έτη, που εν πολλοίς οφείλεται σε συγκυριακούς παράγοντες συνδεδεμένους με την εξέλιξη της πανδημίας και με τις αυξημένες διεθνείς τιμές της ενέργειας, ο εξωτερικός τομέας της ελληνικής οικονομίας έχει καταγράψει μια εντυπωσιακή μεταμόρφωση. Συνολικά, οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών ως ποσοστό του ΑΕΠ έχουν σχεδόν διπλασιαστεί σε σχέση με το 2010, αντανακλώντας όχι μόνο τη θετική πορεία των τουριστικών και μεταφορικών υπηρεσιών, αλλά και τη σημαντική άνοδο των εξαγωγών αγαθών, παράλληλα με την αυξανόμενη διαφοροποίηση της εξαγωγικής βάσης της ελληνικής οικονομίας.

Δημοσιονομικές εξελίξεις

Παρά τη διάχυτη αβεβαιότητα και τη λήψη πρόσθετων μέτρων στήριξης, οι δημοσιονομικοί στόχοι του Προϋπολογισμού για το 2022 εκτιμάται ότι έχουν επιτευχθεί με ασφαλές περιθώριο, χάρη στον υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης αλλά και πληθωρισμού έναντι των αρχικών εκτιμήσεων. Οι επιπλέον παρεμβάσεις δεν επιβάρυναν τον Κρατικό Προϋπολογισμό, αφού το μεγαλύτερο μέρος τους χρηματοδοτήθηκε από έκτακτα έσοδα και από την αξιοποίηση του δημοσιονομικού χώρου που δημιουργήθηκε χάρη στην καλύτερη της αναμενόμενης πορείας της οικονομικής δραστηριότητας και στην υπεραπόδοση των φορολογικών εσόδων.

Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος, το πρωτογενές έλλειμμα ως ποσοστό του ΑΕΠ για το 2022 εκτιμάται ότι σχεδόν θα μηδενιστεί. Επομένως, θα είναι σημαντικά καλύτερο του αναμενόμενου παρά τις αντίξοες συνθήκες, ενισχύοντας τη δημοσιονομική αξιοπιστία της χώρας. Κάτι τέτοιο θα καθιστούσε ασφαλέστερη την επίτευξη του στόχου για πρωτογενές πλεόνασμα το 2023, σε μια περίοδο αυξημένης αβεβαιότητας και σημαντικής επιβράδυνσης του ρυθμού ανάπτυξης. Η Ελλάδα κατάφερε τη διετία 2021-22 να επιτύχει μια από τις μεγαλύτερες δημοσιονομικές προσαρμογές στην Ευρώπη και να καταγράψει σωρευτικά τη μεγαλύτερη αποκλιμάκωση του δημόσιου χρέους, το οποίο επέστρεψε σε επίπεδα κάτω από τα προ πανδημίας. Σε σχέση με το 2020, εκτιμάται ότι το χρέος μειώθηκε περίπου κατά 35 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ στο 171,4% το 2022, με τα 2/3 της πτώσης να συντελούνται το 2022. Η βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών αποτελεί σημαντικό παράγοντα στις αξιολογήσεις των διεθνών οίκων, δύο από τους οποίους το 2022 και άλλος ένας το 2023 αναβάθμισαν την πιστοληπτική ικανότητα της χώρας μία βαθμίδα κάτω από την επενδυτική κατηγορία, ενώ άλλος ένας έχει αναβαθμίσει τις προοπτικές της οικονομίας σε θετικές.

Τραπεζικός τομέας

Η τραπεζική χρηματοδότηση προς τον ιδιωτικό τομέα κατέγραψε αξιοσημείωτη επιτάχυνση το 2022, παραμένοντας σε υψηλότερο επίπεδο σε σχέση με τα προηγούμενα έτη. Μάλιστα, η μέση μηνιαία καθαρή ροή πιστώσεων σχεδόν τριπλασιάστηκε σε ετήσια βάση. Η άνοδος των οικονομικής δραστηριότητας και η αύξηση του πληθωρισμού, η οποία διόγκωσε τις ανάγκες χρηματοδότησης των επιχειρήσεων λόγω του αυξημένου κόστους των πρώτων υλών και της ενέργειας, τροφοδότησαν τη ζήτηση τραπεζικών δανείων. Στην πλευρά της προσφοράς, θετικά επέδρασαν η παροχή ρευστότητας από το Ευρωσύστημα, η συνεχιζόμενη αύξηση των τραπεζικών καταθέσεων, καθώς και η σημαντική μείωση του ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ). Οι καταθέσεις εξακολούθησαν να ενισχύονται το 2022, αν και ο ετήσιος ρυθμός άνοδου τους επιβραδύνθηκε. Οι ιδιωτικές τραπεζικές καταθέσεις σημείωσαν σωρευτική αύξηση κατά 8,6 δισεκ. ευρώ το 2022, που αντιστοιχεί περίπου στο 1/2 της ροής του 2021. Η αύξηση των καταθέσεων των νοικοκυριών συνδέεται κυρίως με την άνοδο του διαθέσιμου εισοδήματος (σε ονομαστικούς όρους), το οποίο ενισχύθηκε από την αύξηση της απασχόλησης και τα δημοσιονομικά μέτρα στήριξης. Η αύξηση των επιχειρηματικών καταθέσεων οφείλεται στην αισθητή ανάκαμψη του κύκλου εργασιών και των τουριστικών εισπράξεων.

Η αύξηση των βασικών επιτοκίων της ΕΚΤ επηρέασε σταδιακά τα εγχώρια τραπεζικά επιτόκια. Το κόστος τραπεζικού δανεισμού αυξήθηκε το 2022 για όλα τα είδη πιστώσεων, τόσο προς τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις (ΜΧΕ) (+50 μ.β.) όσο και προς τα νοικοκυριά (καταναλωτικά δάνεια: +50 μ.β., στεγαστικά δάνεια: +36 μ.β.). Από την άλλη πλευρά, τα επιτόκια καταθέσεων παρέμειναν το 2022 σε πολύ χαμηλά επίπεδα, λόγω της μικρότερης και με χρονική υστέρηση ενσωμάτωσης των αυξήσεων των επιτοκίων αγοράς στα καταθετικά προϊόντα.

Τα τελευταία χρόνια έχει πραγματοποιηθεί εκτεταμένη αναδιάρθρωση του τραπεζικού τομέα στην Ελλάδα, γεγονός που καθιστά τις τράπεζες λιγότερο ευάλωτες σε αναταραχές στις χρηματοπιστωτικές αγορές σε σχέση με το παρελθόν:

Οι τράπεζες έχουν εξυγιάνει σε μεγάλο βαθμό τους ισολογισμούς τους, αντιμετωπίζοντας το πρόβλημα των ΜΕΔ με τη χρήση κυρίως του προγράμματος "Ηρακλής" και των αντίστοιχων κρατικών εγγυήσεων. Εντούτοις, ο δείκτης ΜΕΔ συνεχίζει να είναι από τους υψηλότερους στην Ευρώπη, ενώ ο κύριος όγκος των ΜΕΔ, που μετακινήθηκε από τους ισολογισμούς των τραπεζών μέσω κυρίως της διαδικασίας πτωλοποίησης δανείων, εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα προς αντιμετώπιση για τις οφειλέτριες επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά.

Η βελτίωση της ποιότητας του ισολογισμού και η σημαντική μείωση των προβλέψεων, καθώς και η αύξηση των επιτοκίων, ενδυνάμωσαν την κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών. Η επιστροφή των τραπεζών σε κερδοφορία το 2022 είναι αξιοσημείωτη εξέλιξη, διότι μεταξύ άλλων δημιουργεί τις προϋποθέσεις για (α) περαιτέρω ενίσχυση της κεφαλαιακής τους βάσης, (β) αύξηση της δυνατότητας τους να χρηματοδοτήσουν υγιή επιχειρηματικά σχέδια και (γ) βελτίωση της ποιότητας των κεφαλαίων τους μέσω της μείωσης της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης στα ίδια κεφάλαιά τους.

Οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας διατηρούνται σε ικανοποιητικό επίπεδο, άνω του ελάχιστου

εποπτικού ορίου. Η υψηλή κεφαλαιακή επάρκεια αντανακλά την ανθεκτικότητα μιας τράπεζας έναντι μιας διαταραχής που θα έπληττε τον ισολογισμό της, ώστε να είναι σε θέση να απορροφήσει τυχόν ζημιές.

Παράλληλα, οι συνθήκες ρευστότητας έχουν βελτιωθεί με την αύξηση των καταθέσεων και τη σταθερή πρόσβαση στις αγορές κεφαλαίων. Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα παρουσιάζει ιδιαίτερα υψηλούς δείκτες ρευστότητας όχι μόνο σε σχέση με το παρελθόν, αλλά και συγκριτικά με τις τράπεζες των άλλων χωρών της ευρωζώνης. Η υψηλή ρευστότητα καταδεικνύει πόσο άμεσα μπορεί να ανταποκριθεί το τραπεζικό σύστημα σε τυχόν κλυδωνισμούς.

Η έκθεση των ισολογισμών των ελληνικών τραπεζών στον επιτοκιακό κίνδυνο είναι περιορισμένη, δεδομένου ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του χαρτοφυλακίου ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου αφορά τίτλους που διακρατούνται μέχρι τη λήξη τους και άρα δεν επηρεάζονται από τις μεταβολές των τιμών τους, αλλά και ότι οι τράπεζες εφαρμόζουν πρακτικές αντιστάθμισης του επιτοκιακού κινδύνου.

Συνολικά, τα μεγέθη καταδεικνύουν ότι ο ελληνικός τραπεζικός τομέας είναι σήμερα σε καλύτερη θέση σε σχέση με το παρελθόν ώστε να απορροφήσει τους κλυδωνισμούς από τις διεθνείς αγορές που παρατηρούνται τελευταία, σε συνδυασμό με τη συνεχιζόμενη στήριξη που λαμβάνει από την ΕΚΤ. Αυτό είναι συνέπεια και της υιοθέτησης ενός πολύ αυστηρότερου ρυθμιστικού πλαισίου για τα εποπτικά κεφάλαια και τη ρευστότητα των τραπεζών. Μια ειδοποιός διαφορά σε σχέση με την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 είναι το γεγονός ότι από το 2014 και μετά υπάρχει μια εναρμονισμένη εποπτική προσέγγιση σε επίπεδο ευρωζώνης από τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (Single Supervisory Mechanism, SSM) που ενισχύει συνολικά τη συστημική ευστάθεια στην ευρωζώνη. Σημειώνεται ότι τα εποπτευόμενα ιδρύματα υποβάλλονται σε ασκήσεις αντοχής σε τακτική βάση και σε συνεχείς και ενδελχειές ελέγχους.

Προβλέψεις

Σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις της Τράπεζας της Ελλάδος, η ελληνική οικονομία προβλέπεται να αναπτύχθει με ρυθμό 2,2% το 2023, πολύ πάνω από το μέσο όρο της ευρωζώνης, αλλά σαφώς χαμηλότερο έναντι του 2022. Η κατανάλωση και ιδιαίτερα οι επενδύσεις θα συνεχίσουν να συμβάλλουν θετικά στην ανάπτυξη, ενώ ο τομέας του τουρισμού παρουσιάζει και εφάετες θετικές προοπτικές, παρά τη συνεχιζόμενη αβεβαιότητα. Η ανοδική αναθεώρηση της πρόβλεψης για την ανάπτυξη του 2023 έναντι προηγούμενων εκτιμήσεων οφείλεται στη μεταφερόμενη δυναμική (carryover effect) για το τρέχον έτος με βάση την καλύτερη επίδοση της οικονομίας το 2022.

Ο γενικός πληθωρισμός, αν και θα παραμείνει σε σχετικά υψηλά επίπεδα, αναμένεται να αποκλιμακωθεί σημαντικά το 2023 στο 4,4%, αντανακλώντας την αναμενόμενη κάμψη των τιμών της ενέργειας, καθώς και την αρνητική επίδραση της βάσης σύγκρισης.

Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών προβλέπεται να μειωθεί τόσο ως απόλυτο μέγεθος όσο και ως ποσοστό του ΑΕΠ, αν και θα παραμείνει σε υψηλό επίπεδο. Η αναμενόμενη αποκλιμάκωση των τιμών της ενέργειας σε συνδυασμό με την επιβράδυνση της εγχώριας καταναλωτικής δαπάνης θα επιδράσουν ανασχετικά στις εισαγωγές αγαθών. Παράλληλα, η ανάκαμψη της της παγκόσμιας οικονομίας – έστω και με επιβραδυνόμενο ρυθμό – θα έχει θετική επίδραση στις ελληνικές εξαγωγές αγαθών.

Στο δημοσιονομικό πεδίο, με την άρση των έκτακτων μέτρων στήριξης, αναμένεται να αποκατασταθεί η δημοσιονομική ισορροπία. Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία και τις παρεμβάσεις που έχουν εξαγγελθεί, η Τράπεζα της Ελλάδος εκτιμά ότι το 2023 ο προϋπολογισμός της γενικής κυβέρνησης θα είναι ελαττωτικό σε πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 0,7% του ΑΕΠ, ύστερα από τρία συνεχόμενα έτη ελλειμμάτων. Σημειώνεται επίσης ότι θα υπάρξει πρωτογενές πλεόνασμα ακόμη και σε διαρθρωτικούς όρους, αφαιρώντας δηλαδή τις επιδράσεις του οικονομικού κύκλου και των έκτακτων μέτρων. Αυτό σημαίνει ότι η διάρθρωση του προϋπολογισμού είναι τέτοια ώστε να παράγει πρωτογενή πλεονάσματα χωρίς την ανάγκη λήψης πρόσθετων μέτρων, γεγονός που είναι απόρροια της διαρθρωτικής δημοσιονομικής προσαρμογής και των μεταρρυθμίσεων των προηγούμενων ετών. Η ικανότητα της χώρας να παράγει μόνιμα διαρθρωτικά πρωτογενή πλεονάσματα αποτελεί σημαντικό στοιχείο αξιοπιστίας της δημοσιονομικής πολιτικής και, σε συνδυασμό με τα ευνοϊκά χαρακτηριστικά του δημόσιου χρέους, καθιστά τη δυναμική του λόγου χρέους/ΑΕΠ ιδιαίτερα ανθεκτική σε αρνητικές διαταραχές μεσοπρόθεσμα, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη των διεθνών επενδυτών στις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας.

Πηγές κινδύνου και αβεβαιότητας

Το δυσμενές διεθνές μακροοικονομικό περιβάλλον επηρεάζει αρνητικά τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας το 2023, γι' αυτό και απαιτείται η συνέχιση αξιόπιστων πολιτικών. Η άμβλυση των επιπτώσεων της ενεργειακής κρίσης και η διατήρηση της αναπτυξιακής δυναμικής το προσεχές διάστημα αποτελούν τις κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η οικονομική πολιτική. Αναλυτικότερα, κίνδυνο για τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας αποτελούν: (1) η επιδείνωση του εξωτερικού περιβάλλοντος λόγω δυσμενών γεωπολιτικών εξελίξεων, (2) ο υψηλότερος και πιο επίμονος πληθωρισμός, (3) μια ενδεχόμενη παρατεταμένη εκλογική περίοδος, που θα επέτεινε την πολιτική αβεβαιότητα, (4) ο χαμηλότερος του αναμενόμενου ρυθμός απορρόφησης των κονδυλίων του NGEU, (5) η διακοπή της υλοποίησης μεταρρυθμίσεων ή η αντιστροφή παλαιότερων μεταρρυθμιστικών αλλαγών, με αρνητικές επιπτώσεις στην ενίσχυση της παραγωγικότητας της οικονομίας και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, και (6) η εμφάνιση μιας νέας γενιάς ΜΕΔ, λόγω της αύξησης των επιτοκίων και των επιπτώσεων της ενεργειακής κρίσης, μετά τη σταδιακή κατάργηση των μέτρων κρατικής στήριξης.

Ως προς τα δημόσια οικονομικά, οι αυξημένες δημοσιονομικές προκλήσεις απαιτούν δημοσιονομική σύνεση και υπευθυνότητα. Σε ένα διεθνές περιβάλλον αυξημένων επιτοκίων, η προσήλωση στην αποκατάσταση της δημοσιονομικής ισορροπίας εξακολουθεί να είναι κρίσιμη

ΕΚΛΟΓΕΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

✎ ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΑΤΗΣ

Χωρίς να αλλάξει το πολιτικό τοπίο ολοκληρώθηκαν την προηγούμενη Κυριακή οι προεδρικές εκλογές στο Μαυροβούνιο, με μια περιφανή ήττα του επί 33 χρόνια πολιτικά κυρίαρχου προέδρου Μίλο Ντζουκάνοβιτς, και οι βουλευτικές στη Βουλγαρία με την 5η κάληψη σε δύο χρόνια να αδυνατεί να δώσει κυβέρνιον.

Μαυροβούνιο: Το τέλος Ντζουκάνοβιτς ήλθε μετά από 33 χρόνια με εκλογές

Ο Μίλο Ντζουκάνοβιτς είχε έναν εμφανισιακό και δύο πολιτικούς λόγους να ξεχωρίζει στις Συνόδους Κορυφής του ΝΑΤΟ. Ο πρώτος πολιτικός ήταν ότι κατάφερε να μεταστραφεί ο ίδιος, από στενός συνεργάτης και φίλος του Σλόμπιτσαν Μιλόσεβιτς στις αρχές της δεκαετίας του 1990, όταν ήταν γύρω στα 30 (γεννημένος το 1962), σε ένα από τα πιο φιλοδυτικά πολιτικά πρόσωπα των Βαλκανίων. Ο εμφανισιακός ήταν ότι με 1,98 ύψος ήταν συνήθως ο πιο ψηλός στις οικογενειακές φωτογραφίες. Ο δεύτερος πολιτικός λόγος ήταν ότι κυβερνούσε αδιαλείπτως, ως πρόεδρος ή πρωθυπουργός, επί παραπάνω από 30 χρόνια –33 για την ακρίβεια– ανεξάρτητα από το καθεστώς της χώρας, είτε ως Ομόσπονδη Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας είτε ως Δημοκρατία της Ομοσπονδίας Σερβίας-Μαυροβούνιου έως το 2006, είτε ως ανεξάρτητη Δημοκρατία του Μαυροβουνίου. Στη χώρα κατοικούν 620.000 άνθρωποι.

Από τους τρεις λόγους, οι δύο πολιτικοί εξαφανίστηκαν την προηγούμενη Κυριακή, όταν στις προεδρικές εκλογές έχασε από τον 37χρονο υπουργό Οικονομικών Γιάκομπ Μιλάτοβιτς με 60,1%, έναντι 39,9%.

«Το Μαυροβούνιο έκανε την επιλογή του. Τη σέβομαι και συχαίρω τον Γιάκομπ Μιλάτοβιτς», είπε στους υποστηρικτές του έξω από τα γραφεία του Δημοκρατικού Κόμματος των Σοσιαλιστών στην πρωτεύουσα της χώρας, την Ποτνγκόριτσα, ο Ντζουκάνοβιτς, που θα παραδώσει την εξουσία στις 21 Μαΐου. «Απόψε είπαμε όχι στη διαφθορά», είπε ο Μιλάτοβιτς, ο οποίος διαβεβαίωσε ότι σε πέντε χρόνια η χώρα θα είναι μέλος



της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η νίκη του Μιλάτοβιτς αναμένεται να δώσει ένα τέλος στην πολιτική αστάθεια των δύο τελευταίων ετών, κατά τα οποία ήλθαν στην εξουσία δύο κυβερνήσεις με την υποστήριξη των εκδηλώσεων διαμαρτυρίας του 2020 αλλά δεν κέρδισαν ψήφο εμπιστοσύνης.

Ο Ντζουκάνοβιτς αποδίδει την ήττα του στην υπονόμευση από την ισχυρή σερβική Ορθόδοξη Εκκλησία, η οποία διείσδυσε στη χώρα και με την οποία είχε έλθει σε σύγκρουση όταν προσπάθησε να την εμποδίσει να οικειοποιηθεί τα πλούτη της τοπικής Ορθόδοξης Εκκλησίας, ενώ αυξημένη ήταν και η εγκληματικότητα η οποία είχε εξαιρετικά βίαιες απολήξεις και στην Ελλάδα.

Η κυρίαρχη εγκληματικότητα είναι η σύγκρουση των συμμοριών Καβάτοκι και Σκαλιάρι για τη διακίνηση κοκαΐνης, κυρίως αφότου στη Βαλένθια της Ισπανίας χάθηκαν 300 τόνοι από τη «σκόνη», γεγονός που προκάλεσε τη διάσπαση της ενιαίας συμμορίας που είχε ως έδρα της την παραθαλάσσια μεσαιωνική πόλη του Κότορ. Τα ονόματα των δύο συμμοριών προέρχονται από γειτονιές της πόλης, ενώ το αποτέλεσμα του μεταξύ τους πολέμου ξεπερνά τα 40 θύματα από το 2014 και η αξία της κοκαΐνης τα 20 εκατ. ευρώ.

Στην Ελλάδα, τον Ιανουάριο του 2020, σε ταβέρνα στη Βάρη Αττικής, τέσσερις κουκουλοφόροι προσέγγισαν το τραπέζι ενός Σλοβένου και ενός Μαυροβούνιου που γευμάτιζαν με τις οικογένειές τους και τους «γάζωσαν», με την όλη επίθεση να διαρκεί τριάντα μόλις δευτερόλεπτα και να επιφέρει ακαριαίο θάνατο των δύο θυμάτων και τραυματισμό της συζύ-

γου του ενός.

Έξι μήνες αργότερα, το καλοκαίρι του 2020, δολοφονήθηκε στην Κέρκυρα, καθώς δεν υπήρχαν αυτόπτες μάρτυρες, ενώ τα σερβικά blogs γέμισαν με το μήνυμα των Καβάτοκι στους Σκαλιάρι, «όπου κι αν πάτε θα σας βρούμε».

Το Μαυροβούνιο θα προσέλθει στις κάλπες για βουλευτικές εκλογές, που προκήρυξε ο Ντζουκάνοβιτς, τον Ιούνιο.

Βουλγαρία: Η πέμπτη κάληψη ήταν εξίσου αναποτελεσματική

Ισοδύναμα περίπου στο ένα τέταρτο των ψήφων εμφανίστηκαν για πέμπτη συνεχόμενη εκλογική αναμέτρηση τα δύο τελευταία χρόνια τα δύο μεγάλα βουλγαρικά κόμματα, καθιστώντας αδύνατο τον σχηματισμό κυβέρνησης η οποία θα μπορούσε να δώσει απάντηση στην ακυβερνησία που απειλεί τη χώρα.

Το πιο δραματικό όμως είναι ότι η πέμπτη εκλογική αναμέτρηση διεξάγεται μόλις δύο χρόνια μετά την πρώτη και με τη δικαιολογία ότι, αν δεν εκλεγεί κυβέρνηση, η χώρα θα περιπέσει σε ακυβερνησία.

Στην τελευταία, όπως και σε όλες τις προηγούμενες κυβερνήσεις, τα δύο μεγάλα κόμματα κινούνται γύρω στο 26,5%, για την ακρίβεια εκεί κινείται ο συνασπισμός υπό τον πρώην πρωθυπουργό Μπόικο Μπορίσοφ, και δυο μονάδες παρακάτω ο άλλος συνασπισμός, με την ονομασία «Συνεχίζουμε να αλλάζουμε», υπό την ηγεσία του πρώην πρωθυπουργού Κιρίλ Πετρόφ.

Το περίεργο είναι ότι οι δύο συνασπισμοί ελάχιστες διαφορές δείχνουν να έχουν μεταξύ τους σε πολιτικό επίπεδο, καθώς το κόμμα του Μπορίσοφ είναι

μέλος του ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος και κατά της εισβολής στην Ουκρανία, όπως και το κόμμα του Πετρόφ, το οποίο δεν είναι ενταγμένο σε συνασπισμό ευρωπαϊκών κομμάτων.

Προεκλογικά, σε αυτήν την πέμπτη φορά, είχε εκφραστεί αισιοδοξία ότι η πόλωση μπορεί να ανεβάσει την προσέλευση στις κάλπες, η οποία ήταν σταθερά 39%-40%, αλλά ούτε κι αυτό επιβεβαιώθηκε καθώς στα ίδια παρέμεινε και τώρα.

Η Βουλγαρία έχει ένα Κοινοβούλιο 240 θέσεων με όριο εισόδου το 4%. Τα δύο μεγάλα κόμματα παίρνουν από περίπου 65 έδρες και τα μικρότερα αναλογικά προς τα κάτω. Σε πόσες εκλογές θα εξασφαλίσει την κυβερνητική σταθερότητα η Βουλγαρία, αναρωτιόταν σε πρόσφατο άρθρο του το Al Jazeera, ωστόσο η εμπειρία της ανάγνωσή του δεν έφτανε σε συμπεράσματα.

Ουσιαστικά, όμως, η Βουλγαρία βρίσκεται μπροστά σε πολιτική αλλαγή, διότι τα τελευταία δύο χρόνια κυβερνά ο ανώτατος άρχων, δηλαδή ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Ρούμεν Ράντεφ. Ο κ. Ράντεφ, απόστρατος της αεροπορίας, εξελέγη δις –η δεύτερη φορά το 2022–, με σαφείς φιλορωσικές διαθέσεις, και είναι αυτός που διορίζει τον εκάστοτε υπηρεσιακό πρωθυπουργό, ο οποίος ελάχιστη δυνατότητα έχει να αρνηθεί να εκτελέσει τις επιθυμίες του.

Ο κ. Ράντεφ σε κάποια σημεία κινείται εντελώς φιλορωσικά και κάνει μάλιστα συμφωνίες για τα καύσιμα, με διευθετήσεις που καθόλου δεν ενοχλούν τη Μόσχα.

Άλλωστε, η πλέον ρωσική πολιτική δύναμη στη Βουλγαρία ήταν παραδοσιακά το Σοσιαλιστικό Κόμμα, παρά το γεγονός ότι ανήκει στη σοσιαλιστική ομάδα του ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Οι λύσεις που προσφέρονται πλέον στη γειτονική χώρα είναι η κυβέρνηση των δύο φιλοευρωπαϊκών κομμάτων, που φαντάζει δύσκολη όταν το κόμμα του Πετρόφ πέρασε χειροπέδες στον Μπορίσοφ, ή μία κυβέρνηση συνεργασίας με τους σοσιαλιστές, ή κυβέρνηση συνεργασίας με το μόνο κόμμα που είχε άνοδο στις εκλογές, τη φιλορωσική αναγέννηση, που δεν προκαλεί ενθουσιασμό στις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες.

Οπότε η κατάσταση θα συνεχιστεί με διπραγματεύσεις...



Ο ΟΔΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΟΦΕΙΛΩΝ

ΧΑΡΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Σε λειτουργία είναι η ηλεκτρονική πλατφόρμα της ΑΑΔΕ, στην οποία μπορούν να υποβάλλουν αίτηση όλοι εκείνοι, οι οποίοι είτε έχασαν τις παλαιές ρυθμίσεις χρεών των 72 έως 120 δόσεις μέσα στην περίοδο της κρίσης, είτε δημιούργησαν μέσα στην ίδια περίοδο νέες οφειλές, αλλά ωστόσο ήταν συνεπείς στις παλαιές τους υποχρεώσεις. Πρόκειται ουσιαστικά, όπως αναφέρουν από το υπουργείο Οικονομικών, για την επιβράβευση εκείνων που κράτησαν ζωντανές τις ρυθμίσεις μέσα στην ενεργειακή κρίση ή για την παροχή μίας δεύτερης ευκαιρίας, προκειμένου να βάλουν τις υποχρεώσεις τους σε ρότα, για εκείνους που τις έχασαν λόγω αντικειμενικών δυσκολιών.

Στο πλαίσιο αυτό, οι οφειλότες σε Εφορία και Ασφαλιστικά Ταμεία μπορούν στο εξής και για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα να αναβιώσουν τις παλαιές τους ρυθμίσεις ή να ρυθμίσουν νέα χρέη. Βασική προϋπόθεση προκειμένου να ενεργοποιηθούν οι παλαιές ρυθμίσεις ή να τακτοποιηθούν οφειλές της ενεργειακής κρίσης, αποτελεί η μη ύπαρξη ανοικτών λογαριασμών του παρελθόντος. Με βάση τη διαδικασία και προκειμένου οι φορολογούμενοι να επανενταχθούν στις ρυθμίσεις, πρέπει να καταβάλουν δύο δόσεις μαζί.

Ο οδικός χάρτης

1. Ποιοι οφειλότες μπορούν να κάνουν χρήση της πρόβλεψης για αναβίωση των ρυθμίσεων με τις 72 ή 120 δόσεις;

Όλοι εκείνοι οι οφειλότες που έχουν χάσει τις ρυθμίσεις οφειλών σε 72 ή 120 δόσεις ή αυτές έγιναν μη εξυπηρετούμενες έως την 1η Φεβρουαρίου 2023.

2. Ποια είναι η βασική προϋπόθεση επανένταξης;

Να καταβάλουν δύο μηνιαίες δόσεις έως 31 Ιουλίου 2023, την τρέχουσα και μία επιπλέον που αποσβένει παλιές υποχρεώσεις με σειρά παλαιότητας. Ποσά που είναι υπερείσπραξη αποσβένουν παλαιότερες δόσεις με σειρά παλαιότητας.

3. Τι γίνεται με τις δόσεις που έχουν χαθεί;

Οι δόσεις που χάθηκαν μεταφέρονται εντοκα στο τέλος της ρύθμισης.

4. Τι άλλο όφελος έχει ο οφειλότες από την αναβίωση;

Μαζί με την αναβίωση που πραγματοποιείται, ο οφειλότες μπορεί να απολαμβάνει και όλα όσα ευεργετήματα τη συνοδεύουν, π.χ. ασφαλιστική και φορολογική ενημερότητα.

5. Τι άλλες υποχρεώσεις έχει όποιος κάνει αίτηση και προχωρήσει στην αναβίωση χαμένων ρυθμίσεων;

Όσοι έχουν άλλες αρρυθμιστες οφειλές, πέραν αυτών που έχουν εντάξει στις 72 ή 120 δόσεις, θα πρέπει μέσα σε έναν μήνα από την επικύρωση της αναβίωσης να εντάξουν αυτές τις οφειλές στην πάγια ρύθμιση των 24 ή 48 δόσεων.

6. Ποιοι μπορούν να ενταχθούν στην ρύθμιση με τις 36 ή 72 δόσεις;

Μπορούν να ενταχθούν σε αυτήν οι οφειλότες που έγιναν ληξιπρόθεσμες μετά την 1η Νοεμβρίου του 2021 και έως την 1η Φεβρουαρίου του 2023.

7. Ποιο θα είναι το επιτόκιο;

Για τις 36 δόσεις το επιτόκιο θα είναι 4,37%, ενώ για τις 72 δόσεις 5,87%, για όσους είναι συνεπείς στις υποχρεώσεις τους ή είχαν ρυθμισμένες οφειλές την 1η Νοεμβρίου του 2021 και συνέχισαν να τις εξυπηρετούν.

8. Ποιο είναι το ελάχιστο ποσό της δόσης;

Το ελάχιστο ποσό της μηνιαίας δόσης θα ανέρχεται σε 30 ευρώ και με την ένταξη των οφειλών στη νέα ρύθμιση, των 36 ή 72 δόσεων, θα ισχύσουν ευεργετήματα που είχε και η ρύθμιση των 120 δόσεων, όπως η αποδέσμευση των τραπεζικών λογαριασμών.

9. Υπάρχει κάποια άλλη ευεργετική πρόβλεψη;

Ναι. Όσοι δημιούργησαν ληξιπρόθεσμες οφειλές στο χρονικό διάστημα από την 1η Νοεμβρίου του 2021 έως και την 1η Φεβρουαρίου του 2023 και τις έχουν ήδη εντάξει στην πάγια ρύθμιση των 24 ή 48 δόσεων, έχουν τη δυνατότητα να τις μεταφέρουν στη νέα ρύθμιση των 72 δόσεων. Επίσης, οι οφειλότες που την 1η Νοεμβρίου του 2021 έχουν ρυθμισμένες οφειλές στην πάγια ρύθμιση των 24 ή 48 δόσεων, την οποία απώλεσαν και τους βεβαιώθηκαν οφειλές μετά την 1η Νοεμβρίου του 2021, τις νέες αυτές οφειλές μπορούν να τις εντάξουν στις 36 ή 72 δόσεις.

Ενδεικτικά παραδείγματα

Παρακάτω παρατίθενται ενδεικτικά παραδείγματα σχετικά με το ποιοι μπορούν να ενταχθούν στη ρύθμιση

1. Αν κάποιος είχε ληξιπρόθεσμες οφειλές από τον Νοέμβριο του 2021 και μετά που ήταν ενταγμένες στην πάγια ρύθμιση των 24 ή 48 δόσεων, αυτές μπορούν να ενταχθούν στη ρύθμιση των 72 δόσεων.

2. Ρυθμισμένη οφειλή την 1η Νοεμβρίου 2021 με βάση την πάγια ρύθμιση των 24 δόσεων, η οποία χάθηκε τον Μάρτιο του 2022 και παράλληλα βεβαιώθηκαν νέα χρέη τον Απρίλιο του 2022. Τα νέα χρέη εντάσσονται στη νέα ρύθμιση των 72 δόσεων, ενώ οι οφειλές της πάγιας ρύθμισης που χάθηκε επανεντάσσονται σε νέα πάγια ρύθμιση 24 δόσεων.

3. Κάποιος που απέκτησε ληξιπρόθεσμες οφειλές στο διάστημα από τον Νοέμβριο του 2021 μέχρι τον Φεβρουάριο του 2023 μπορεί να εντάξει στη ρύθμιση των 72 δόσεων και αυτό, διότι την 1η Νοεμβρίου 2021 δεν είχε ληξιπρόθεσμες ή αρρυθμιστες οφειλές.

4. Στην περίπτωση που φορολογούμενος δημιούργησε ληξιπρόθεσμες οφειλές από τον Νοέμβριο του 2021 και μετά, τις οποίες και ενέταξε στην πάγια ρύθμιση των 24 ή 48 δόσεων, μπορεί πλέον να τις εντάξει στη ρύθμιση των 72 δόσεων.

5. Αν κάποιος την 1η Νοεμβρίου του 2021 είχε οφειλές που είχαν ενταχθεί στην πάγια ρύθμιση των 24 δόσεων και εν συνεχεία η ρύθμιση χάθηκε τον Μάρτιο του 2022 και βεβαιώθηκαν νέα χρέη τον Απρίλιο του 2022, μπορεί πλέον να τα εντάξει στη νέα ρύθμιση των 72 δόσεων. Ο εν λόγω οφειλότες έχει την υποχρέωση να εντάξει τις οφειλές της πάγιας ρύθμισης των 24 δόσεων που χάθηκε σε νέα πάγια ρύθμιση των 24 δόσεων, μέσα σε έναν μήνα από τη στιγμή ένταξης στη νέα ρύθμιση των 72 δόσεων.



Προκειμένου οι φορολογούμενοι να επανενταχθούν στις ρυθμίσεις, πρέπει να καταβάλουν δύο δόσεις μαζί

Σε πλήρη εξέλιξη είναι πλέον το πρόγραμμα «Σπίτι μου» για τη λήψη δανείων από νέους και νέα ζευγάρια ηλικίας 25 έως 39 ετών, με το επιτόκιο να περιορίζεται στο 1/4 του κανονικού επιτοκίου της αγοράς, ενώ στην περίπτωση πολυτέκνων είναι μηδενικό.

Μέσω του προγράμματος, περισσότεροι από 10.000 ωφελούμενοι μπορούν εντός του έτους να αποκτήσουν ιδιόκτητη κατοικία με μηνιαία δόση σημαντικά χαμηλότερη από εκείνη που αντιστοιχεί στα στεγαστικά δάνεια της αγοράς, καθώς το 75% του κεφαλαίου που χορηγείται από τη ΔΥΠΙΑ είναι άτοκο ενώ για τους τρίτεκνους και πολύτεκνους (και όσους αποκτήσουν αυτή την ιδιότητα κατά τη διάρκεια αποπληρωμής) το δάνειο χορηγείται στο σύνολό του άτοκο. Έτσι, οι δανειολήπτες θα έχουν σημαντικά χαμηλότερη δόση σε σχέση με τα στεγαστικά δάνεια που χορηγούν οι τράπεζες και, αντιστοίχως, πολύ μικρότερη επιβάρυνση από τις όποιες αυξήσεις έγιναν ή μπορεί να γίνουν στα τραπεζικά επιτόκια εξαιτίας της διεθνούς κρίσης.

Το πρόγραμμα της Τρ. Πειραιώς

Στο πρόγραμμα συμμετέχει και η Τράπεζα Πειραιώς, που ήταν από τις πρώτες που ανταποκρίθηκε. Προϋπόθεση ένταξης στο πρόγραμμα, πέραν των ορίων ηλικίας, είναι τα εισοδηματικά κριτήρια που ισχύουν για τους δικαιούχους του επιδόματος θέρμανσης, καθώς και η μη κατοχή ακινήτου που θα μπορούσε να καλύψει στεγαστική ανάγκη. Για τα χρηματοδοτούμενα ακίνητα ισχύουν περιορισμοί εμβαδού (150 τ.μ.), παλαιότητας (άνω των 15 ετών) και αξίας συμβολαίου αγοράς (200.000 ευρώ).

Το στεγαστικό δάνειο της Τράπεζας Πειραιώς για το πρόγραμμα «Σπίτι μου» παρέχεται για μέγιστο ποσό 150.000 ευρώ, σύμφωνα με τους όρους του προγράμματος και με ονομαστικό επιτόκιο από μόλις 1,35% (τρέχον Euribor 1M + spread 2,5% δια 4), καθώς το επιτόκιο επιμερίζεται στη συμμετοχή έντοκου τραπεζικού κεφαλαίου (25%) και άτοκων κρατικών χρηματοδοτήσεων (75%). Ειδικά στους τρίτεκνους και πολύτεκνους δικαιούχους, το δάνειο παρέχεται άτοκο. Η μέγιστη διάρκεια είναι 30 έτη και το μέγιστο ποσοστό χρηματοδότησης ανέρχεται σε 90% της εμπορικής αξίας του ακινήτου, όπως αυτό αναγράφεται στο συμβόλαιο αγοράς.

Παράδειγμα

Για ποσό δανείου 70.000 ευρώ, με εξασφάλιση προσημείωση ακινήτου, διάρ-



κεια αποπληρωμής 30 έτη, ήτοι 360 μηνιαίες δόσεις, κυμαινόμενο επιτόκιο 1,35% (δηλαδή 1/4 Euribor 1M 2,92% την 30/3/23 πλέον 1/4 περιθωρίου 2,50%), Δαπάνη Εξέτασης Αιτήματος: 0 ευρώ, Κόστος Τεχνικού Ελέγχου: 115 ευρώ, Κόστος Τεχνικού Ελέγχου: 142,40 ευρώ, ισχύουν τα ακόλουθα:

Μηνιαία δόση: 237 ευρώ.
Συνολικό Ποσό Πίστωσης: 70.000 ευρώ.
Συνολικό Κόστος Πίστωσης: 15.437,90 ευρώ.
Συνολικό Ποσό προς πληρωμή: 85.437,90 ευρώ.
ΣΕΠΠΕ (Συνολικό Ετήσιο Πραγματικό Ποσοστό Επιβάρυνσης): 1,39%.

Δικαιούχοι

Δικαιούχοι του προγράμματος «Σπίτι μου» είναι νέοι από 25 έως 39 ετών ή ζευγάρια (θα πρέπει ο ένας από τους δύο να πληροί το ηλικιακό κριτήριο), εφόσον:

- Έχουν επίσιο εισόδημα τουλάχιστον 10.000 ευρώ και έως 16.000 ευρώ για άγαμο, 24.000 ευρώ για ζευγάρι συν 3.000 ευρώ για κάθε παιδί, 27.000 ευρώ για μονογονεϊκές οικογένειες συν 3.000 ευρώ για κάθε παιδί πέραν του πρώτου.
- Δεν διαθέτουν ακίνητο που καλύπτει τις στεγαστικές τους ανάγκες.

Τα επιλέξιμα ακίνητα είναι κατοικίες ε-

μπορικής αξίας (δηλαδή της αξίας που θα αναγράφεται στο συμβόλαιο αγοράς) έως 200.000 ευρώ, εμβαδού έως 150 τ.μ. και παλαιότητας τουλάχιστον 15 ετών, εντός οικιστικής περιοχής.

Προσοχή!

Σε περίπτωση που ο δανειολήπτης καθυστερήσει την πληρωμή δόσης για τρεις συνεχόμενες μήνες, τότε θα διακόπτεται η επιδότηση τόκων και η καταβολή τους θα γίνεται πλέον από τον δανειολήπτη. Ως ημερομηνία διακοπής της επιδότησης τόκων ορίζεται η συμπλήρωση των 90 ημερών ληξιπρόθεσμης δόσης.

Η επανεκκίνηση της επιδότησης επιτοκίου θα είναι δυνατή μόνο σε περιπτώσεις που ο δανειολήπτης αποπληρώσει το σύνολο των ληξιπρόθεσμων οφειλών του ή ενταχθεί σε ρύθμιση δανείου, έπειτα από σχετική αίτηση του δανειολήπτη στην τράπεζα συνεργασίας με τεκμηρίωση των λόγων αδυναμίας εξυπηρέτησης της οφειλής και έγκρισή της.

Ο δανειολήπτης θα μπορεί να εξοφλήσει μερικώς ή στο σύνολό του το δάνειο πριν από την ημερομηνία λήξης του, χωρίς οποιαδήποτε ποινή ή άλλη επιβάρυνση.

«Πάγωμα» επιτοκίων

Εξάλλου, η Τράπεζα Πειραιώς ανακοί-

νωσε και νέο πρόγραμμα επιβράβευσης των δανειοληπτών με ενήμερες οφειλές στεγαστικών δανείων κυμαινόμενου επιτοκίου, ανεξαρτήτως διάρκειας και νομίσματος.

Το πρόγραμμα αφορά σε ενήμερα στεγαστικά δάνεια φυσικών προσώπων που είχαν ήδη εκταμιευθεί μέχρι 31/12/22 και θα τεθεί σε εφαρμογή από αρχές Μαΐου 2023. Προβλέπει εκτοκισμό με τα επιτόκια βάσης της 31/03/23, μειωμένα κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες και διατήρηση σταθερά στο επίπεδο αυτό για 12 μήνες από τον Μάιο του 2023 έως τον Απρίλιο του 2024. Στο πλαίσιο αυτό, η Τράπεζα Πειραιώς προστατεύει τα συνεπή νοικοκυριά από ενδεχόμενες περαιτέρω μελλοντικές αυξήσεις στα επιτόκια βάσης των στεγαστικών τους δανείων (Euribor, Libor, MRO EKT κλπ).

Αν κατά τη 12μηνη διάρκεια του προγράμματος τα επιτόκια βάσης μειωθούν από τις Κεντρικές Τράπεζες σε επίπεδα χαμηλότερα από αυτά που προβλέπονται στο πρόγραμμα, τότε θα ισχύσει το χαμηλότερο επιτόκιο επί ωφελεία των πελατών.

Ως προϋπόθεση ένταξης στο πρόγραμμα, το στεγαστικό δάνειο πρέπει να είναι ενήμερο κατά την ημερομηνία εφαρμογής του μέτρου. Για να διατηρηθεί η νέα τιμολόγηση, το δάνειο θα πρέπει να παραμείνει ενήμερο κατά τη διάρκεια των 12 μηνών του νέου προγράμματος.

Το πρόγραμμα δεν αφορά σε στεγαστικά δάνεια σταθερού επιτοκίου ή στεγαστικά δάνεια που το επιτόκιο τους διαμορφώνεται επί του Βασικού Επιτοκίου Στεγαστικής Πίστης, καθώς αυτά δεν επηρεάστηκαν από την άνοδο επιτοκίων αναφοράς που συντελέστηκε κατά τους τελευταίους μήνες.



Στο πρόγραμμα συμμετέχει και η Τράπεζα Πειραιώς, που ήταν από τις πρώτες που ανταποκρίθηκε



ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΝΕΕΣ ΑΥΞΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΑΕΡΙΟ

ΧΑΡΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Αυξήσεις στις τιμές του φυσικού αερίου προβλέπει για το 2023 η Τράπεζα της Ελλάδος, ενώ την ίδια στιγμή αναλυτές που μίλησαν στο Bloomberg έκρουσαν τον κώδωνα του κινδύνου για την περίοδο περί τα τέλη του έτους.

Πιο αναλυτικά, στην επίσημη έκθεση της ΤτΕ επισημαίνεται πως οι διαταραχές στην προσφορά του προϊόντος και η ανάγκη για διατήρηση ικανών αποθεμάτων, ενόψει του προσεχούς χειμώνα, αναμένεται να συντηρήσουν τις ανοδικές πιέσεις στην τιμή του αερίου. Εκφράζεται, ωστόσο, η εκτίμηση ότι η μείωση της εγχώριας κατανάλωσης ηλεκτρισμού από νοικοκυριά και βιομηχανία θα περιορίσει ενδεχομένως αυτές τις αυξήσεις. Πέρυσι, η τιμή του αερίου όλων των τύπων απογειώθηκε κατά μέσο όρο σε ποσοστό 115% και ειδικότερα στην Ευρώπη κατά 150%. Οι ήπιες καιρικές συνθήκες φέτος τον χειμώνα, σε συνδυασμό με την επιβράδυνση της οικονομίας της Κίνας, θεωρεί η ΤτΕ ότι οδήγησαν εντέλει στην πτώση της τιμής του, που υπολογίζεται σε -5,2% τον Δεκέμβριο του 2022 έναντι του Δεκεμβρίου του 2021. Από την άλλη πλευρά, το LNG αυξήθηκε πέρυσι κατά 70,4%, λόγω της αυξημένης

ζήτησης που υπαγόρευσε η κατακόρυφη μείωση των ροών από τη Ρωσία.

Τα μέτρα της κυβέρνησης

Σύμφωνα με την ΤτΕ, τα μέτρα που ελήφθησαν από την κυβέρνηση για τα νοικοκυριά, σε μια προσπάθεια να αντιμετωπιστούν οι συνέπειες της ενεργειακής κρίσης, αναπλήρωσαν, κατά ένα μέρος μόνον, τις απώλειες στα πραγματικά εισοδήματα από την αύξηση του πληθωρισμού. Συνέβαλαν, ωστόσο, στον μετριασμό των συνεπειών που είχε η ακρίβεια στη διεύρυνση της εισοδηματικής ανισότητας.

Η ΤτΕ υποδεικνύει την ανάγκη η επιδοματική πολιτική για την ενεργειακή κρίση να παραμείνει στοχευμένη και προσωρινή και να χρηματοδοτείται από τον διαθέσιμο δημοσιονομικό χώρο. Μελλοντικά, μάλιστα, να συνοδεύεται από δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας και κίνητρα για μείωση της κατανάλω-

σης ενέργειας.

Εξάλλου, στην Έκθεση εξετάζονται και οι επιπτώσεις που είχε η ενεργειακή κρίση στο περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή.

Η πρόκληση

Αρχικά, η ΤτΕ κρούει τον κώδωνα του κινδύνου να κλονιστεί η κοινωνική συναίνεση για την ενεργειακή μετάβαση, εάν οι καταναλωτές αντιμετωπίσουν το δίλημμα: υψηλές τιμές ενέργειας για πράσινες επενδύσεις.

Αυτή, επισημαίνει η ΤτΕ, είναι και η μεγαλύτερη πρόκληση της τρέχουσας ενεργειακής κρίσης. Η περιβαλλοντική συνείδηση και η θέληση να μετριαστεί η κλιματική αλλαγή είχαν ως προϋπόθεση, υπογραμμίζει, την κάλυψη σε μεγάλο βαθμό των αναγκών της διαβίωσης και της ασφάλειας. Εάν αυτές τεθούν εν αμφιβόλω, προειδοποιεί, τότε θα κινδυνεύσει να κλονιστεί η κοινωνική συναί-



Τα κυβερνητικά μέτρα αναπλήρωσαν, κατά ένα μέρος μόνον, τις απώλειες στα πραγματικά εισοδήματα από την αύξηση του πληθωρισμού

νεση που υπάρχει αυτή τη στιγμή υπέρ της ενεργειακής μετάβασης.

Αννουχίες για τον χειμώνα

Εν τω μεταξύ, σύμφωνα με το Bloomberg, ενώ τα βραχυπρόθεσμα συμβόλαια παρουσίασαν διακυμάνσεις καθώς ο καιρός γίνεται πιο ζεστός, τα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης του Δεκεμβρίου –τα πιο ακριβά συμβόλαια για το υπόλοιπο του έτους– κατέγραψαν αύξηση περίπου 9% τις τελευταίες δύο εβδομάδες. Αυτό δείχνει ότι οι αννουχίες για τον δεύτερο χειμώνα της Ευρώπης χωρίς κανονικές ροές από τον πρώην κορυφαίο προμηθευτή, τη Ρωσία, δεν έχουν ακόμη εξαφανιστεί. Τα υψηλά αποθέματα και η μειωμένη ζήτηση συγκρατούν προς το παρόν τις τιμές του πετρελαίου. Ωστόσο, οι traders παρακολουθούν στενά μια πιθανή ανάκαμψη στις ανταγωνιστικές ασιατικές αγορές, καθώς και την πιθανότητα υψηλότερης κατανάλωσης ορυκτών καυσίμων στην ηλεκτροπαραγωγή και τον βιομηχανικό τομέα.

Αναλυτές της Morgan Stanley αναφέρουν ότι η χρήση του καυσίμου από σημαντικές ευρωπαϊκές οικονομίες παραμένει κάτω του μέσου όρου των προηγούμενων πέντε ετών, ακόμη και σε προσαρμοσμένη βάση για τον ηπιότερο φετινό καιρό. Το γεγονός αυτό ενισχύει την προοπτική η Ευρώπη να γεμίσει εκ νέου τους αποθηκευτικούς της χώρους αρκετά πριν αρχίσει η επόμενη περίοδος θέρμανσης, συμπληρώνουν.

«Εάν η ζήτηση παραμείνει ευρέως τόσο χαμηλή όσο είναι το τελευταίο διάστημα και οι εισαγωγές υδρογονοποιημένου φυσικού αερίου (LNG) παραμείνουν στα τρέχοντα επίπεδα, τότε οι αποθηκευτικοί χώροι θα είναι γεμάτοι στο 100% έως το τέλος Αυγούστου», σύμφωνα με ερευνητές της Morgan Stanley με επικεφαλής τον Martijn Rats. Η επίσημη περίοδος θέρμανσης στην ήπειρο αρχίζει τον Οκτώβριο.

Μια σημαντική ανάκαμψη των αγορών LNG από την Κίνα –η οποία παρακολουθείται στενά μετά την άρση των περιορισμών στη χώρα για την COVID-19– δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί. Το α' τρίμηνο, μάλιστα, η χώρα επανεξήγαγε ποσότητες ρεκόρ του καυσίμου, σύμφωνα με στοιχεία του Bloomberg.

Οι traders, ωστόσο, παραμένουν ανήσυχτοι για το τι θα συμβεί με την παγκόσμια ζήτηση προς το τέλος του έτους και στις αρχές του 2024. «Η αγορά είναι διχασμένη μεταξύ των bearish θεμελιωδών στοιχείων στις spot τιμές και των αννουχιών», σημειώνουν αναλυτές της Engie στο EnergyScan, σε σημειώμά τους.



Οι πρώτες
αναγνωρισμένες
ευρωπαϊκές
Νομικές σπουδές
στην Ελλάδα

ΣΠΟΥΔΑΣΕ ΝΟΜΙΚΗ

ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΡΩΝ

- Προπτυχιακά και μεταπτυχιακά τμήματα
- Οι απόφοιτοί μας εγγράφονται στους Δικηγορικούς Συλλόγους σε Ελλάδα και Ευρώπη
- Ελληνόφωνα τμήματα
- Φοιτητική κάρτα
- Φοιτητική ιδιότητα
- Πτυχία του Δημόσιου Γαλλικού Πανεπιστημίου Paris 13

UNIVERSITÉ **PARIS 13**

USPC
Université Sorbonne
Paris Cité

Κηφισίας 125-127, 11524 Αθήνα
Τ: +30 210 6980772-3

www.ideal.gr



«Γνώρισα την αγάπη από τον θόρυβο που έκανε φεύγοντας», είχε πει ο Γάλλος ηθοποιός Λουί Ζουβέ και δεν θα μπορούσε κανείς να συνοψίσει καλύτερα τον συναισθηματικό πόνο που μένει όταν μια αγάπη τελειώνει άδοξα.

Στην ερωτική σχέση εκθέτουμε τον εαυτό μας στον άλλον. Επενδύουμε, κάνουμε όνειρα, τρέφουμε τις ελπίδες μας με την πεποίθηση ότι βρήκαμε επιτέλους αυτό το καταφύγιο που ψάχναμε και όταν το άλλο άτομο δεν νιώθει το ίδιο και βρίσκει τη δύναμη να αποχωρήσει κάποια στιγμή, το παρόν γκρεμίζεται. Μαζί με το παρόν όμως γκρεμίζεται και ένα μεγάλο κομμάτι του μέλλοντος με το οποίο το είχαμε συνδέσει και είναι αυτό που πονάει περισσότερο: Αυτή η απώλεια μιας απωθημένης ζωής, που πιθανότατα δεν θα ζήσουμε ποτέ γιατί ο άλλος έφυγε.

Όπως αναφέρεται στην επιστημονική βιβλιογραφία, ένας χωρισμός μοιάζει με έναν «μικρό θάνατο», πράγμα που

σημαίνει ότι το άτομο που μένει πίσω θα βιώσει όλα τα στάδια του πένθους, μέχρι να αγγίξει την αποδοχή και να επαναπροσδιορίσει την ταυτότητά του ως άτομο έξω από τη συνθήκη της σχέσης.

Ο δρόμος προς την αποδοχή είναι επίπονος, με πολλά εμπόδια, ωστόσο πάντα παραμένει ανοιχτός και ευδιάκριτος για όποιον τον περπατάει.

Σε όλα τα επιστημονικά περιοδικά ψυχολογίας υπάρχει πλούσια βιβλιογραφία αναφορικά με τον χωρισμό και την ερωτική απογοήτευση και οι έρευνες συγκλίνουν σε ορισμένα συμπερά-

σματα:

Σε πόσο καιρό θα ξεπεράσω τον χωρισμό;

Το να ξεπεράσει κανείς γρήγορα έναν χωρισμό εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Μεταξύ άλλων παίζουν ρόλο η διάρκεια της σχέσης, ο δεσμός προσκόλλησης, η εξάρτηση από τον άλλον, το επίπεδο ανθεκτικότητας, το κοινωνικό περιβάλλον, η σχέση με τους γονείς όταν το άτομο ήταν παιδί. Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 2010 μεταξύ 1.404 φοιτητών ηλικίας 18 έως 25 ετών στις ΗΠΑ, προέκυψε το συμπέ-

ρασμα πως χρειάζονται περίπου 11 εβδομάδες προκειμένου να αρχίσει να βιώνει κάποιος θετικά συναισθήματα μετά από έναν χωρισμό και να εισέλθει ουσιαστικά στον δρόμο της αποδοχής (Gilbert & Sifers, 2011). Όχι να φτάσει στην αποδοχή, να ξεκινήσει να οδεύει προς αυτήν.

Κατά γενική ομολογία, το πένθος που βιώνουμε έπειτα από το τέλος ενός γάμου ή μιας μακροχρόνιας σχέσης, ειδικά αν βρισκόμαστε στη θέση του ατόμου που εγκαταλείφθηκε, θα διαρκέσει πιθανότατα έναν χρόνο καθώς, όπως γράφει εύστοχα στο βιβλίο του

Το τέλος μιας σχέσης:

Τι λένε οι επιστημονικές έρευνες για τον χωρισμό

✉ ΜΑΡΙΑ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ, MSC APPLIED POSITIVE PSYCHOLOGY/ MSC MEDIA PSYCHOLOGY

«Ο δρόμος των δακρύων» ο ψυχοθεραπευτής και συγγραφέας Χόρχε Μπουκάι (2012): «Ο καθένας έχει τους δικούς του ρυθμούς. Οπωσδήποτε όμως πιστεύω ότι υπάρχει μια ελάχιστη περίοδος [...] θα έλεγα ψέματα αν υποστήριζα ότι μπορεί να τελειώσει η επεξεργασία του πένθους για ένα αγαπημένο πρόσωπο σε λιγότερο από έναν χρόνο [...] επειδή μέσα σε ένα χρόνο πολλά πράγματα θα συμβούν για πρώτη φορά. Και κάθε πρώτη φορά είναι οδυνηρή. Γιατί είναι η πρώτη φορά χωρίς αυτόν ή αυτήν». Έτσι, λοιπόν, πρέπει να περάσουν τα πρώτα Χριστούγεννα, τα πρώτα γενέθλια, οι πρώτες γιορτές, οι πρώτες διακοπές χωρίς τον πρώην σύντροφο ή την πρώην σύντροφο για να μπορέσουμε να φτάσουμε στο στάδιο της αποδοχής.

Πώς μπορώ να βοηθήσω τον εαυτό μου μετά από τον χωρισμό;

Υπάρχουν πολλά πράγματα που μπορεί να κάνει κανείς για να βοηθήσει τον εαυτό του έπειτα από έναν ακούσιο χωρισμό και αυτά έχουν ως στόχο την παύση της εξιδανίκευσης του άλλου, τον επαναπροσδιορισμό της ταυτότητάς του και την ενδυνάμωσή του. Ειδικότερα, σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε μεταξύ ανθρώπων ηλικίας 20-37 ετών έπειτα από λήξη σχέσης διάρκειας άνω των 2 ετών, οι νευροεπιστήμονες εντόπισαν πως υπάρχουν δύο καλές στρατηγικές συναισθηματικής αυτορρύθμισης (Langeslag & Sanchez, 2018). Πρώτον, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να θυμηθούν και να καταγράψουν τα αρνητικά χαρακτηριστικά των πρώην συντρόφων τους και όλα όσα τους ενοχλούσαν στη σχέση. Οι σκέψεις αυτές κατέστειλαν τη συνθήκη της εξιδανίκευσης του άλλου και μείωσαν κάπως το συναίσθημα της αγάπης απέναντί του. Δεύτερον, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να εφαρμόσουν την τακτική του αντιπερισπασμού κάθε φορά που εισέβαλλε στη σκέψη τους το άλλο πρόσωπο και η σχέση που τελείωσε. Οι περισσότεροι λοιπόν όταν σκέφτονταν πολύ τον πρώην σύντροφο έβγαιναν για τρέξιμο, μιλούσαν στο τηλέφωνο, διάβαζαν, έβλεπαν τηλεόραση, πήγαιναν μια βόλτα κλπ. Ο αντιπερισπασμός δεν μείωσε τα συναισθήματα αγάπης, θλίψης και απώλειας αλλά έκανε τους συμμετέχοντες να νιώθουν πιο ευχάριστα τη στιγμή που ασχολούνταν με κάτι άλλο και τα θετικά συναισθήματα είναι αυτά που



γερμίζουν τους θετικούς μας πόρους ενισχύοντας την ανθεκτικότητά μας απέναντι στις όποιες αντιξοότητες.

Να κρατήσω επαφή;

Η αποδοχή του χωρισμού καθίσταται πιο δύσκολη την εποχή των κοινωνικών δικτύων. Κάποιος που έχει χωρίσει πρόσφατα, ενδέχεται να επισκέπτεται πολλές φορές μέσα στην ημέρα τα προφίλ του πρώην συντρόφου προκειμένου να δει τη δραστηριότητά του. Στην πραγματικότητα, η κίνηση αυτή εκφράζει περισσότερο την επιθυμία να κρατηθεί μία επαφή με την καθημερινότητα του άλλου ατόμου και ταυτόχρονα μια ελπίδα επανασύνδεσης η οποία θα πυροδοτεί ολοένα και περισσότερο την επιθυμία για επίσκεψη στα προφίλ του/της πρώην.

Πολλές επιστημονικές έρευνες πάντως συγκλίνουν στην άποψη του «No Contact Rule», καμία επαφή για τουλάχιστον 60 ημέρες ώστε ο νους να «αποτοξινωθεί». Οι Fisher et al (2010) αναφέρουν ότι μετά την ερωτική απόρριψη, όταν το άτομο βλέπει μια φωτογραφία του πρώην, ανταλλάζει μηνύματα μαζί του ή μιλάει στο τηλέφωνο, ενεργοποιείται το σύστημα επιβράβευσης στον εγκέφαλο. Πρόκειται για το ίδιο σύστημα που ενεργοποιείται όταν κάποιος είναι εθισμένος σε ουσίες και

τις ζητά ολοένα και περισσότερο.

Η παύση κάθε επαφής, συμπεριλαμβανομένης της παρακολούθησης των προφίλ του/της πρώην στα κοινωνικά δίκτυα, είναι ευεργετική για την αρχική περίοδο του χωρισμού καθώς δεν πυροδοτείται διαρκώς το ψυχικό τραύμα και οι αναμνήσεις της σχέσης που το οξύνουν. Αν, ωστόσο, μιλάμε για ένα ζευγάρι το οποίο χωρίζει και οφείλει να διατηρήσει την επαφή του για τα παιδιά, είναι σκόπιμο να αναζητήσει βοήθεια από ειδικό σύμβουλο γάμου ή και παιδοψυχολόγο που θα κατευθύνει το πρώην ζευγάρι κατάλληλα στη διαχείριση του χωρισμού.

Πώς θα καταλάβω ότι έφτασα στην αποδοχή;

Μια σημαντική έρευνα (Sbarra et al., 2012) που αφορά την αυτοσυμπόνια έδειξε πως τα άτομα που ήταν συμπνετικά με τον εαυτό τους αποδέχτηκαν τον χωρισμό, δηλώνοντας ότι έμαθαν να συγχωρούν και να φέρονται στον εαυτό τους με καλοσύνη και υπομονή. Η καλοσύνη και η υπομονή απέναντι στον εαυτό ήταν αξιόλογοι δείκτες απόδειξης ότι τα άτομα είχαν φτάσει στο στάδιο της αποδοχής.

Είναι γεγονός πως το τραύμα που θα αφήσει μέσα μας ένας χωρισμός, ενδεχομένως να αλλάξει τον τρόπο σκέψης, τις αξίες, την αφηγηματική

μας ταυτότητα, τις συναισθηματικές μας αντοχές. Όταν είμαστε σε θέση να θυμόμαστε αυτές τις δύσκολες στιγμές ως ένα μάθημα από το οποίο αποκομίσαμε μία βιωματική γνώση ανεξαρτήτως αποτελέσματος τότε μπορούμε να συνθέσουμε την αφηγηματική μας ταυτότητα με τέτοιο τρόπο ώστε να ενισχύσουμε την προσωπική μας ανάπτυξη και ταυτόχρονα την προσωπική μας ευημερία (Bauer & McAdams, 2008).

Έχει λοιπόν μεγάλη σημασία όταν θα έχουμε φτάσει στο στάδιο της αποδοχής και το αρνητικό συναίσθημα που θα προκύπτει με την ανάμνηση του/της πρώην συντρόφου δεν θα μας επηρεάζει τόσο, να προσπαθήσουμε συνειδητά να αντιληφθούμε τι καινούργιο μάθαμε για τον εαυτό μας μέσα από αυτή τη δυσκολία. Αυτή η νέα γνώση που προκύπτει, αποτελεί και τον δίαυλο της μετατραυματικής μας ανάπτυξης και η ανάπτυξη έχει πάντα θετικό πρόσημο ακόμα κι αν προήλθε από μια αρνητική εμπειρία.

Βιβλιογραφία

- Bauer, J. J., McAdams, D. P., & Pals, J. L. (2008). Narrative identity and eudaimonic well-being. *Journal of happiness studies*, 9, 81-104.
- Fisher, H. E., Brown, L. L., Aron, A., Strong, G., & Mashek, D. (2010). Reward, addiction, and emotion regulation systems associated with rejection in love. *Journal of neurophysiology*, 104(1), 51-60.
- Gilbert, S. P., & Sifers, S. K. (2011). Bouncing back from a breakup: Attachment, time perspective, mental health, and romantic loss. *Journal of College Student Psychotherapy*, 25(4), 295-310.
- Langeslag, S. J., & Sanchez, M. E. (2018). Down-regulation of love feelings after a romantic break-up: Self-report and electrophysiological data. *Journal of Experimental Psychology: General*, 147(5), 720.
- Sbarra, D. A., Smith, H. L., & Mehl, M. R. (2012). When leaving your ex, love yourself: Observational ratings of self-compassion predict the course of emotional recovery following marital separation. *Psychological science*, 23(3), 261-269.
- Μπουκάι, Χόρχε (2012). Ο δρόμος των δακρύων. Εκδόσεις Opera animus
- Το άρθρο δημοσιεύτηκε αρχικά στο psychology.gr*



ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ*

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΜΗ ΣΕ ΟΛΟ ΤΗΣ ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΟ



Λυπάμαι αλλά πρέπει να σας ομολογήσω ότι νιώθω μια απέραντη απόρριψη και αποστροφή για τον τρόπο που διεξάγεται και αυτήν τη φορά η προεκλογική περίοδος στη χώρα. Τα συναισθήματά μου είναι πια αδιαφορία και λύπη για κόμματα και πολιτικούς. Ανήκω σε μια μικρή μειοψηφία που καταλαβαίνει ότι δεν υπάρχει τίποτε χειροπιαστό σε ό,τι ακούει στον υποτιθέμενο δημόσιο διάλογο. Όλα είναι προσημασμένα και χωρίς κανένα περιεχόμενο.

Πρώτα από όλα οι φράσεις που χρησιμοποιούν. Είναι λέξεις και φράσεις που δεν λένε απολύτως τίποτε. Ο «εκδημοκρατισμός της χώρας», η «ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα», το «κράτος Δικαίου» και ένα σωρό σαχλαμάρες, αφού κανείς δεν περιγράφει τι ισχύει σήμερα, τι θα

αλλάξει, πότε και πώς. Θέλετε και την αλήθεια; Ούτε και οι ίδιοι γνωρίζουν τίποτε για όσα εκτομίζουν. Τα λένε για να εμφανίσουν ότι τα εκπροσωπούν.

Μετά είναι τα σχέδια που έχουν για τη καθεύτη που αφορά τη χώρα και τον πολίτη. Άλλη προσβολή της κοινής νοημοσύνης. Ποια σχέδια; Δεν υπάρχει τίποτε απολύτως. Είναι εκθέσεις ιδεών, πάλι με στερεότυπες φράσεις, για τα οποία ουδείς γνωρίζει κάτι, αλλά και να τα γνωρίζει, δεν θα εφαρμοστούν ποτέ. Υποκρισία και εδω.

Στη συνέχεια είναι ο μόνιμος λιθοβολισμός των αντιπάλων. Λιθοβολούν αυτοί που είναι άμεμπτοι, αναμάρτητοι, η προσωποποίηση του ήθους. Όλοι τους είναι ενορκώσεις αγίων ανθρώπων που, από μια ανεξήγητη δυσαρμονία, ό,τι και να έχουν λιθοβολήσει, έχει αποδειχθεί ότι λένε ψέματα. Δολοφονώντας για το τί-

ποτα χαρακτήρες. Αν αυτοί οι άδικοι λιθοβολισμοί ήταν ποινικό αδίκημα, δεν θα είχαμε φυλακές να τους βάλουμε.

Τα ψέματα είναι η κορύφωση αυτού που τα κόμματα έχουν ονομάσει δημόσιο βίο. Είναι δε τόσο αισχρά τα ψεύδη τους ώστε απορεί κανείς. Τα κάνουν αυτά και στις οικογένειές τους; Είναι και στην προσωπική τους ζωή ανήθικοι και άξεστοι;

Και αυτός ο προεκλογικός αγώνας εξηγεί γιατί η χώρα δεν μπορεί να προχωρήσει. Κανείς δεν θέλει να αλλάξουμε το κράτος που έφερε τα Τέμπη. Κανείς δεν θέλει να φύγει η παρανομία από τα πανεπιστήμια, κάτι που συμβαίνει μόνο στην Ελλάδα. Κανείς δεν θέλει αξιολόγηση παντού. Κανείς δεν έχει σχέδιο για τον εκσυγχρονισμό του αγροτικού τομέα. Ο κατάλογος είναι μακρύς.

Δείτε τώρα και τον επίλογο: Αυτή η θλι-

βερή αδυναμία του πολιτικού συστήματος να ασχοληθεί με τα σπουδαία και να εγκαταλείψει το λεκτικό σκουπιδαριό ως μόνη δράση του έχει πολλαπλές συνέπειες που αγγίζουν και τους πολίτες. Γιατί και οι πολίτες έχουν αποδεχθεί την ευτέλεια και την ασημαντότητα ως καθεστώς και πολλοί έχουν ενταχθεί πια στη λογική του κενού και ψευδούς λόγου.

Ζούμε σε μια χώρα που κανείς δεν φαίνεται να ενοχλείται από την εκτεταμένη ανηθικότητα στην πολιτική, που πληγώνει τα πάντα και τους πάντες και θα έπρεπε να είναι αυτό αρκετό για να διαλέγεις τι θα (κατα)ψηφίσεις. Αλλά το κριτήριο της έλλειψης σχεδίων, του ψεύδους, των άδικων λιθοβολισμών, του κομματικού κράτους και κάθε άλλης παθολογίας δεν υπάρχει πια σε αυτήν τη χώρα.



ΤΟ ΕΥΡΩ ΣΥΝΕΧΙΖΕΙ ΜΕ ΚΡΟΑΤΙΚΗ ΩΘΗΣΗ

✉ ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΑΤΗΣ

Τις εντάξεις στο ευρώ και στην Ευρωζώνη επανέφερε στο προσκήνιο η επίσημη εισόδος της Κροατίας στη ζώνη από τον Ιανουάριο του 2023.

Πρόκειται για την πρώτη εδώ και πολλά χρόνια, καθώς η τελευταία ένταξη είχε γίνει σχεδόν μία δεκαετία πίσω, το 2015, όταν η Ευρωζώνη υποδέχτηκε τη Λιθουανία και έκτοτε έδειξε να υπάρχει μια τελμάτωση στη διεύρυνσή της.

Για να δούμε αναλυτικά πού βρίσκεται σήμερα και τι κάνουν οι επτά χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δεν έχουν υιοθετήσει το ευρώ.

Η Ρουμανία

Σοβαρά πολιτικά προβλήματα έχει προκαλέσει στη Ρουμανία η πρόθεση της κυβέρνησης να υιοθετήσει το ευρώ μέχρι το 2026, τρία χρόνια νωρίτερα από το 2029, που ανακοίνωσε ο σοσιαλιστής υπουργός Οικονομικών Άντριαν Κασίου, στο πλαίσιο του εθνικού σχεδίου ανάκαμψης και ανοχής.

Προϋπόθεση όμως, διευκρίνισε ο κ. Κασίου, είναι να εφαρμοστεί πλήρως το σχέδιο. «Αυτό που θέλω εγώ είναι το 2026 όλοι να κάνουμε την προσιπάθεια. Αν εφαρμο-

στεί κι έχουμε μια ταχύτερη απορρόφηση των κονδυλίων, πιστεύω ότι μέχρι το 2026 η Ρουμανία θα έχει τα στοιχεία μιας πραγματικής σύγκλισης, αλλά και ονομαστικής, για να αρχίσει να εισέρχεται στους προθάλαμους του ευρώ».

Στο τέλος του 2021, ο διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Ρουμανίας είχε αποκλείσει το ενδεχόμενο η χώρα να πληροί τις προϋποθέσεις πριν από το 2029, και στο τέλος του 2022 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε πει ότι η Ρουμανία δεν ανταποκρινόταν στις προϋποθέσεις να υιοθετήσει το ευρώ νωρίτερα.

Στο θέμα παρενέβη ο πρόεδρος της Ρουμανίας, Κλάους Γιοχάνις, ο οποίος δήλωσε ότι δεν θεωρεί ρεαλιστική καμία προθεσμία. Όταν ρωτήθηκε σχετικά, ο κ. Γιοχάνις απάντησε ότι «με την ενεργειακή κρίση και τα προβλήματα στη βιομηχανία, αναζητούμε λύσεις για την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα. Έχουμε υψηλό πληθωρισμό, δεν είναι ρεαλιστικό να ορίζουμε καμία προθεσμία για ένταξη στην Ευρωζώνη. Υπάρχουν προενταξιακά κριτήρια, τα οποία τώρα

δεν πληρούμε αλλά μόλις αρχίσουμε να τα πληρούμε, θα κάνουμε σχέδια», είπε.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αξιολογεί κάθε δύο χρόνια την κατάσταση των υποψηφίων προς ένταξη στην Ευρωζώνη. Από την αξιολόγηση εξαιρείται η Δανία, ενώ τελευταία χώρα που εντάχθηκε στην Ευρωζώνη, η 20ή, ήταν η Κροατία. Τσεχία, Πολωνία, Σουηδία και Ουγγαρία δεν έχουν υποβάλει κανένα σχέδιο σύγκλισης.

Η Βουλγαρία

Η μόνη χώρα που μένει έξω από τη συζήτηση είναι η Βουλγαρία, για την οποία, όπως είπε ο αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Βλάντισ Ντομπρόφκις, ο οποίος τον προηγούμενο μήνα ήταν στη Σόφια, ο Ιανουάριος του 2025 εξακολουθεί να παραμένει ο στόχος για την ένταξη στην Ευρωζώνη.

Βέβαια, η αρχική προθεσμία για την ένταξη της χώρας ήταν η 1η Ιανουαρίου 2024, αλλά πολιτικοί κύκλοι στη Σόφια προσπαθούν να μεταθέσουν την ημερομηνία αυτή στο 2025 ή έστω στο δεύτερο εξά-

μνο του 2024, αν και ο Ντομπρόφκις επιμένει ότι τέτοιες εντάξεις είθισται να γίνονται την 1η Ιανουαρίου.

Η Βουλγαρία, παρά τον ενθουσιασμό που εκδηλώθηκε στην αρχή, βρέθηκε να είναι μόλις όγδοη στη λίστα της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις χώρες με τον υψηλότερο πληθωρισμό, που αγγίζει το 14,3%. Αντίθετα, ο υπηρεσιακός αναπληρωτής πρωθυπουργός Ατανάς Πεκάνοφ υποστηρίζει ότι η Βουλγαρία θα μπορούσε να ενταχθεί νωρίτερα.

Η Τσεχία

Η Τσεχία έχει ενταχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση και θεωρητικά θα μπορούσε να ενταχθεί και στην Ευρωζώνη. Όμως δεν υπάρχει ημερομηνία για την ένταξη και η τσεχική κορόνα δεν είναι μέρος του συστήματος των ευρωπαϊκών ισοτιμιών.

Η χώρα έχει μια βαθιά εθνική υπερηφάνεια και πολλοί Τσέχοι θαυμάζουν την ανεξάρτητη νομοματική πολιτική, η οποία περιλαμβάνει χαμηλό επίπεδο χρέους και γενναία δημοσιονομικά, τα οποία έχουν συνεισφέρει στην αντοχή της οικονομίας. Πάντως, οι Τσέχοι που επιθυμούν την ένταξη στην Ευρωζώνη εμφανίστηκαν περισσότερο σε έρευνα του Ευρωβαρόμετρου οι λιγότερο ενθουσιώδεις, με αποδοχή κάτω από τον έναν στους δύο και συγκεκριμένα 44%.

Το μεγαλύτερο ποσοστό κατεγράφη στη Ρουμανία με 77% κι ακολουθούσαν, οκτώ μονάδες παρακάτω, στις 69, οι Ούγγροι. Μια μονάδα κάτω από τους Τσέχους, στο 45%, ήταν οι Σουηδοί.

Η Ουγγαρία

Σε παρόμοια κατάσταση βρίσκονται και οι Ούγγροι. Οι πολίτες της χώρας δεν είναι αρνητικοί στην ένταξη στο ευρώ, αν και αναγνωρίζουν ότι αυτό θα οδηγήσει σε αυξήσεις τιμών. Ο αρχηγός της αντιπολίτευσης στον Όρμπαν έχει ταχθεί αναφανδόν υπέρ της υιοθέτησης του ευρώ, ενώ την ίδια άποψη συμμερίζονται στη μεγάλη τους πλειοψηφία και οι ψηφοφόροι του κυβερνώντος κόμματος.



Η Πολωνία

Η Πολωνία είναι ουσιαστικά η μόνη μεγάλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχει μείνει εκτός ευρώ. Το κυβερνών κόμμα του Νόμου και της Τάξης κάνει ό,τι μπορεί για να σταματήσει τη χώρα από το να ενταχθεί στην Ευρωζώνη, κατηγορεί το Βερολίνο και τις Βρυξέλλες ότι προσπαθούν να πείσουν τη Βαρσοβία να ενταχθεί και την εσωτερική αντιπολίτευση στη χώρα ότι εκτελεί τις εντολές τους. Το κόμμα υποστηρίζει ότι ο διπλασιασμός του ΑΕΠ τα τελευταία 20 χρόνια και η υποχώρηση της ανεργίας στο 3,4% οφείλεται στο ότι η χώρα είχε δικό της νόμισμα.



Η Κροατία έγινε η 20ή χώρα της Ευρωζώνης. Θα είναι η Βουλγαρία η 21η;

ΜΕ ΕΝΑ ΚΛΙΚ ΣΤΗ ΣΚΕΨΗ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΥΡΤΣΟΥ

www.kyrtsos.gr  George Kyrtsos - Γιώργος Κύρτσος  @GiorgosKyrtsos

Η ΓΑΛΛΙΑ ΕΜΕΙΝΕ ΑΠΟ ΔΥΝΑΜΕΙΣ



Ιδιαίτερα αρνητική εξέλιξη για Ελλάδα, Ευρωπαϊκή Ένωση

 ΤΟΥ ΕΥΡΩΒΟΥΛΕΥΤΗ ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΥΡΤΣΟΥ

Η Γαλλία φαίνεται να έχει μπει στη μεγαλύτερη κοινωνική και πολιτική κρίση των τελευταίων δεκαετιών. Η σύγκρουση γύρω από την αύξηση του ηλικιακού ορίου συνταξιοδότησης από τα 62 στα 64 έτη, ανέδειξε οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές δυσκολίες που προβληματίζουν.

Είναι φανερό ότι μια Γαλλία βαθιά τραυματισμένη από εσωτερικές συγκρούσεις δεν θα μπορέσει να παίξει ηγετικό ρόλο στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Από τη διαδικασία σταδιακού περιορισμού του ρόλου της Γαλλίας βγαίνει ζημιωμένη και η Ελλάδα η οποία στηρίζεται, σε μεγάλο βαθμό, στη Γαλλία για ευρωπαϊκά και εθνικά θέματα.

Δημοσκόπηση σοκ

Η επίσημη επίσκεψη του προέδρου Μακρόν στο Πεκίνο είναι ένα διάλειμμα υ-

ψηλής πολιτικής στην κοινωνική και πολιτική αναταραχή που προκάλεσε η συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση.

Στο μυαλό του Γάλλου ηγέτη είναι σίγουρα η τελευταία δημοσκόπηση Οδοχά-LeFigaro που δημοσιεύτηκε στις 31 Μαρτίου 2023. Μοιάζει καταδικαστική για τον μεταρρυθμιστή πρόεδρο.

59% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι οι μαζικές και συχνά βίαιες διαδηλώσεις κατά του ασφαλιστικού-συνταξιοδοτικού θα έχουν συνέχεια. Ένα 40% εκτιμούν ότι θα φθίνουν με το πέρασμα του χρόνου.

Το χειρότερο για τον πρόεδρο και την κυβέρνηση είναι ότι 78% υποστηρίζουν την πρόταση του Λοράν Μπερζέ, επικεφαλής

της κεντροαριστερής συνδικαλιστικής οργάνωσης CFTD, για εξαήμερο «πάγωμα των αλλαγών» προκειμένου να αποφασιστεί από κοινού η διαχείριση της κρίσης. Ο πρόεδρος Μακρόν και η πρωθυπουργός Ελιζαμπέτ Μπορν απορρίπτουν αυτή την πρόταση, υποστηρίζονται όμως στην απόρριψη της μόνο από το 22% των πολιτών.

Οι κυβερνητικές δυσκολίες οδηγούν την κοινή γνώμη στην κατεύθυνση της πολιτικής αλλαγής. 61% των ερωτηθέντων ζητούν αλλαγή πρωθυπουργού, 58% των ερωτηθέντων ζητούν διάλυση της εθνοσυνέλευσης και πρόωρες βουλευτικές εκλογές ενώ μόνο ένα 22% υποστηρίζει

το σενάριο των αλλαγών στην κυβέρνηση με την ίδια πρωθυπουργό. Το γκολκικός έμπνευσης Σύνταγμα διασφαλίζει την ολοκλήρωση της πενταετούς προεδρικής θητείας το 2027.

Όμως η χώρα πρέπει να κυβερνηθεί και εκδηλώνεται κρίση αξιοπιστίας που τείνει να ξεφύγει από τον έλεγχο.

Σύμφωνα με την ίδια δημοσκόπηση ο δημοφιλέστερος πρωταγωνιστής του δημόσιου βίου είναι ο επικεφαλής της κεντροαριστερής συνδικαλιστικής οργάνωσης CFTD, Λοράν Μπερζέ, με θετικές γνώμες 58%.

Μέχρι και ο «σκληρός» συνδικαλιστής Φιλίπ Μαρτινέζ, της επηρεαζόμενης από τους κομμουνιστές συνδικαλιστικής οργάνωσης CGT ανέβασε τη δημοτικότητα του στο 43% λίγο πριν τη λήξη της θητείας του και την αντικατάστασή του στην ηγεσία της συνομοσπονδίας. Το κόμμα της Δεξιάς κερδίζει τρεις μονάδες και έχει 36% θετικές γνώμες. Τα ενωμένα κόμματα της Αριστεράς (NUPES) κερδίζουν και αυτά τρεις μονάδες και φτάνουν στο 29% των θετικών γνώμων.

Αντίθετα, η πρωθυπουργός Ελιζαμπέτ Μπορν χάνει 4 μονάδες και πέφτει στο 25%. Το χειρότερο, η δημοτικότητα του προέδρου της Δημοκρατίας πέφτει δύο μονάδες σε ένα ισχνό 23%.

Τα αίτια της κρίσης

Έχουμε να κάνουμε λοιπόν με μια θεσμική, πολιτική κρίση η οποία δεν ξέρουμε πώς ακριβώς θα εξελιχθεί. Το μόνο βέβαιο είναι ότι η Γαλλία είναι μια χώρα που είναι εξαιρετικά δύσκολο να κυβερνηθεί και αδυνατεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του ρόλου μιας ευρωπαϊκής δύναμης που μπορεί, μαζί με τη Γερμανία, να επιταχύνει και να εμβαθύνει την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Ανατρέχοντας στα αίτια της μεγάλης κρίσης μπορούμε να επισημάνουμε τα εξής: Πρώτον, η ασφαλιστική-συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση είναι πιο δύσκολη από ό,τι ακούγεται. Η αύξηση του ηλικιακού ορίου από τα 62 στα 64 είναι ένα συγκριτικά ήπιο μέτρο εάν λάβουμε υπόψη μας τι ισχύει στις περισσότερες άλλες ευρωπαϊκές χώρες, οι οποίες έχουν καθιερώσει ηλικιακά όρια συνταξιοδότησης από τα 65 έως τα 67 έτη.

Το γεγονός όμως ότι για να πάρεις πλήρη σύνταξη, με βάση το νέο σύστημα, χρειάζεσαι 43 χρόνια ασφαλιστικής κάλυψης ή να φτάσεις τα 67, οδηγεί τους περισσότερους στη σύνταξη στα 67. Οι νέοι, οι οποίοι πρέπει να μορφωθούν για να επιδιώξουν καλύτερη επαγγελματική εξέλιξη, δύσκολα θα βγουν στην αγορά εργασίας πριν από τα 24. Αυτοί που είναι σε επαγ-



Εντυπωσιακή η πτώση της δημοτικότητας του Μακρόν

γέλυμα που καταπονούν τον οργανισμό δύσκολα μπορεί να αντέξουν 43 χρόνια εργασίας και ασφάλισης για να βγουν στη σύνταξη. Επιπλέον, η Γαλλία έχει ένα ποσοστό ανεργίας της τάξης του 7% –ικανοποιητικό με βάση τις επιδόσεις της χώρας τις τελευταίες δεκαετίες– το οποίο όμως μπορεί να σταθεί εμπόδιο στη συνεχή απασχόληση και ασφάλιση πολλών εργαζομένων.

Επομένως, οι αλλαγές στο ασφαλιστικό-συνταξιοδοτικό είναι πιο δύσκολες από τον παραπλανητικό τίτλο από τα 62 τα 64. Δεύτερον, στη Γαλλία παρατηρείται αύξηση της ανισότητας στο εισόδημα και τον πλούτο και έχει επικρατήσει η αντίληψη ότι με το πέρασμα του χρόνου η κοινωνία γίνεται πιο άδικη. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο πιο πλούσιος Γάλλος και σύμφωνα με ορισμένους υπολογισμούς ο πιο πλούσιος Ευρωπαίος ενδεχομένως και ο πιο πλούσιος άνθρωπος του πλανήτη, είναι ο Μπερνάρ Αρνό, «βασιλιάς» της μόδας και της πολυτέλειας. Από τη μία, λοιπόν, έχουμε την Γαλλία της αφθονίας με την επιτυχία και τα σύμβολα της και από την άλλη μια Γαλλία που δυσκολεύεται να τα βγάλει πέρα.

Τρίτον, ο Μακρόν ξεκίνησε σαν στέλεχος τραπεζικού ομίλου με ειδίκευση στις εξαγωγές επιχειρήσεων. Έβγαλε εκατομμύρια στο ξεκίνημα της επαγγελματικής του σταδιοδρομίας και στη συνέχεια εντάχθηκε σαν τεχνοκράτης στο επιτελείο και στην πολιτική προσπάθεια του σοσιαλιστή προέδρου Ολάντ.

Στις δύο νικηφόρες για αυτόν προεδρικές εκλογές δεν έδωσε ιδιαίτερη σημασία στα κοινωνικά θέματα. Προβλήθηκε σαν ένας ευρωπαϊστής με μεγάλες δυνατότητες στον οικονομικό τομέα και συγκρούστηκε με την Λεπέν η οποία εκπροσώπωσε τον ακροδεξιό ευρω-σκεπτικισμό. Η αναμέτρηση ήταν στα μέτρα του αλλά τώρα που αναδεικνύονται τα κοινωνικά προβλήματα της Γαλλίας δίνει την εντύπωση ότι «παίζει εκτός έδρας». Πολλοί του αποδίδουν πολιτική αλαζονεία εξαιτίας ελλιπούς γνώσης της κοινωνικής κατάστασης της χώρας του.

Τέταρτον, την κρίση πυροδότησε η αδυναμία συνεννόησης του Μακρόν με τον επικεφαλής της κεντροαριστερής συνδικαλιστικής συμμαχίας CFDT Λοράν Μπερζέ. Αν και είχαν γνωριστεί στα πλαίσια της συνεργασίας τους με τον σοσιαλιστή πρόεδρο Ολάντ, η χημεία τους αποδείχθηκε αρνητική σε συνθήκες μεγάλων κοινωνικών έντασης.

Οι προηγούμενοι πρόεδροι της Δημοκρατίας είχαν στηριχτεί στη συνεργασία ή έστω την κατανόηση της CFDT για να περάσουν κοινωνικά δύσκολες αλλαγές



Η Λεπέν και η άκρη Δεξιά ευνοούνται από τις εκδηλώσεις διαμαρτυρίας στις οποίες πρωταγωνιστεί η Αριστερά

και μεταρρυθμίσεις. Θεωρούσαν ότι δεν μπορούσαν να περιμένουν τίποτα από την CGT που ελεγχόταν ή επηρεαζόταν από το γαλλικό ΚΚ αλλά πως μπορούσαν να βρουν έναν τρόπο συνεννόησης με την CFDT. Στη σημερινή αντιπαράθεση ηγείται του συντονιστικού των συνδικαλιστικών οργανώσεων η CFDT και απορρίπτει οποιαδήποτε αύξηση του ηλικιακού ορίου συνταξιοδότησης. Επομένως, η εκτελεστική εξουσία δεν έχει τρόπο να απευθυνθεί στη συνδικαλιστική ιεραρχία. Υπάρχει και ένα γαλλικό παράδοξο σε ό,τι αφορά την οργάνωση του συνδικαλιστικού κινήματος, σε σχέση με τις άλλες μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες. Μόνο 11% των εργαζομένων στη Γαλλία είναι συνδικαλισμένοι ενώ το αντίστοιχο ποσοστό είναι 17% στη Γερμανία, 23% στο Ηνωμένο Βασίλειο και 34% στην Ιταλία. Όμως, το αποτέλεσμα της συλλογικής διαπραγμάτευσης καλύπτει, με βάση τον νομοθετημένο τρόπο της λειτουργίας της αγοράς εργασίας, το 98% των εργαζομένων στη Γαλλία, το 58% στη Γερμανία και μόλις το 28% στο Ηνωμένο Βασίλειο. Επομένως, ο γαλλικός συνδικαλισμός είναι οργανωτικά αποδυναμωμένος αλλά θεσμικά πανίσχυρος.

Πέμπτον, υπάρχει μια συνδικαλιστική, κοινωνική παράδοση ανατροπής στη Γαλλία, η οποία κάνει πιο βίαιες και πιο επικίνδυνες για την εκτελεστική εξουσία τις κινητοποιήσεις και τις εκδηλώσεις διαμαρτυρίας.

Είναι χαρακτηριστικό ότι και στη Γερμανία παρατηρούνται αυτή την περίοδο μεγάλες συνδικαλιστικές κινητοποιήσεις οι οποίες όμως δεν δημιουργούν εικόνα αστάθειας και αίσθημα ανασφάλειας όπως στη Γαλλία.

Στα τέλη του 2022, 4 εκατομμύρια εργαζόμενοι στη γερμανική βιομηχανία εξασφάλισαν αυξήσεις 8,5% στη διάρκεια διετίας ύστερα από μεγάλης διάρκειας απεργιακές κινητοποιήσεις. Πιο αποτελεσματικοί οι εργαζόμενοι στα γερμανικά ταχυδρομεία οι οποίοι εξασφάλισαν στις αρχές Μαρτίου μέσες αυξήσεις της τάξης του 11,5%.

Σειρά των δημοσίων υπαλλήλων να διεκδικήσουν μαζί με τους σιδηροδρομικούς –2 εκατομμύρια οι δημόσιοι υπάλληλοι και 230 χιλιάδες οι σιδηροδρομικοί– αυ-

ξήσεις 10,5 έως 12% με ετήσιο πληθωρισμό που τον Φεβρουάριο ήταν 8,7%. Κυβερνητικά στελέχη βλέπουν στις μεγάλες εκδηλώσεις διαμαρτυρίας και μια τροτοκιοτική διάσταση ανάλογη με εκείνη του Μάη του 1968. Πολλοί πολιτικοί αναλυτές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η λαϊκή διαμαρτυρία μπορεί να γίνει βίαιη όπως το 2018-2019 με το κίνημα των κίτρινων γιλέκων.

Μεγάλα προβλήματα

Κατά την άποψη μου, οι Γάλλοι εκδηλώνουν και την ανασφάλειά τους μπροστά σε οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα που γίνονται ολοένα πιο σύνθετα με το πέρασμα του χρόνου. Μέχρι λίγο πριν την κρίση του 2008 το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Γαλλίας ήταν περίπου το ίδιο με της Γερμανίας. Σήμερα υπολείπεται κατά 16% περίπου. Η Γαλλία μπήκε στον νέο αιώνα με το 18,9% του ΑΕΠ της να αντιστοιχεί στη βιομηχανία της. Το ποσοστό έχει πέσει στο 13,1%. Αντίθετα, η Γερμανία δείχνει μια σταθερότητα εφόσον το 2000 αντιστοιχούσε στη βιομηχανία της το 26,5% του ΑΕΠ και το 2022 το 24%.

Σε ό,τι αφορά το εμπορικό ισοζύγιο, η Γαλλία εμφανίζει εικόνα... Ελλάδας. Χρόνο με τον χρόνο αυξάνεται το εμπορικό της έλλειμμα το οποίο έφτασε το 2021 τα 110 δισεκατομμύρια ευρώ. Την ίδια χρονιά η Γερμανία κατέγραψε εμπορικό πλεόνασμα 181,2 δισεκατομμύρια ευρώ ενώ και η Ιταλία, παρά τα γνωστά προβλήματά της, είχε εμπορικό πλεόνασμα 40,3 δισεκατομμύρια ευρώ.

Αρνητική είναι και η εξέλιξη του χρέους του γαλλικού δημοσίου. Μέχρι το 2008 ήταν συγκρίσιμο με το χρέος της Γερμανίας, λίγες μονάδες πάνω από το 60% του ΑΕΠ που προβλέπουν οι κανόνες της ευρωζώνης. Την περίοδο που μεσολάβησε, το δημόσιο χρέος της Γαλλίας εκτοξεύτηκε στο 113,4% του ΑΕΠ ενώ της Γερμανίας έμεινε σταθερό στο 66,6%. Το ρεκόρ στο δημόσιο χρέος μεταξύ των μεγάλων ευρωπαϊκών χωρών ανήκει στην Ιταλία με 147,3% του ΑΕΠ.

Σε ό,τι αφορά την ανεργία ο Μακρόν μπόρεσε να τη μείωσε λίγο στο 7,2% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού αλλά η ανεργία στη Γερμανία κινείται γύρω στο 3%.

Είναι φανερό ότι η Γαλλία πρέπει να κάνει μεγάλη προσπάθεια σε βάθος χρόνου για να κερδίσει το χαμένο έδαφος, ιδιαίτερα σε σχέση με τη Γερμανία. Παρατηρούνται όμως και μεγάλες κοινωνικές αλλαγές που δυσκολεύουν την αναγκαία προσαρμογή.

Από το 2011 έως το 2021 το ποσοστό των μεταναστών στο σύνολο του πληθυσμού αυξήθηκε από 8,6% σε 10,3%. Τη μεγαλύτερη αύξηση παρουσίασαν οι μετανάστες από την Αφρική, από 2,4 σε 3,3 εκατομμύρια.

Η κοινωνική σύνθεση της Γαλλίας γίνεται πιο διαφοροποιημένη εξαιτίας του γεγονότος ότι 10,3% του πληθυσμού είναι μετανάστες, 10,9% του πληθυσμού προέρχεται από μετανάστες δεύτερης γενιάς και 10,2% από μετανάστες τρίτης γενιάς.

Είναι δύσκολο να κινητοποιήσεις το σύνολο του πληθυσμού σε μια πανεθνική προσπάθεια ενίσχυσης της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της οικονομίας με τόσο μεγάλες κοινωνικές διαφορές και ιδιαιτερότητες.

Τοπίο στην ομίχλη

Τον λογαριασμό της κρίσης που βρίσκεται σε εξέλιξη πληρώνουν ο πρόεδρος Μακρόν, ο οποίος βλέπει την δημοτικότητα του να περιορίζεται και το κόμμα που τον στηρίζει το οποίο χάνει δυνάμεις χωρίς να έχει αποκτήσει βαθιές ρίζες στη γαλλική κοινωνία. Είναι ένα κόμμα με φιλελεύθερα χαρακτηριστικά σχεδιασμένο να υπηρετεί τη στρατηγική του Μακρόν. Από τη στιγμή που ενισχύεται η αμφισβήτηση του Μακρόν και δεν έχει δυνατότητα διεκδίκησης τρίτης θητείας στο προεδρικό αξίωμα, μπορεί να δημιουργηθεί πολιτικό κενό.

Με βάση τις μέχρι τώρα εξελίξεις στις κινητοποιήσεις πρωταγωνιστούν οι δυνάμεις της Αριστεράς οι οποίες όμως δεν καταγράφουν τα μεγαλύτερα κέρδη. Η Λεπέν και το κόμμα της ενθαρρύνουν τις κινητοποιήσεις χωρίς να πρωταγωνιστούν σε αυτές και από ό,τι φαίνεται έχουν τα μεγαλύτερα δημοσκοπικά κέρδη. Η Λεπέν κερδίζει έχοντας καθιερωθεί ως δύναμη αντι-Μακρόν ύστερα από δύο εκλογικές αναμετρήσεις μαζί του, για την προεδρία της Δημοκρατίας. Κερδίζει επίσης σαν δύναμη «υπευθυνότητας και σταθερότητας» εφόσον αποφεύγει τη συμμετοχή σε δυναμικές έως βίαιες κινητοποιήσεις και εκφράζεται συστηματικά υπέρ των οματών ασφαλείας.

Τοπίο στην ομίχλη για την οικονομική, κοινωνική και πολιτική εξέλιξη της Γαλλίας με σοβαρές συνέπειες για την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Γίνε κι εσύ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ



**ΓΙΝΕ ΤΟ ΜΟΝΟ ΣΤΑΘΕΡΟ
ΠΟΥ ΕΧΟΥΜΕ ΔΙΠΛΑ ΜΑΣ
ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΓΡΑΜΜΗ.**

Με τη σταθερή σου μηνιαία υποστήριξη
και δεξ μέσα από τα μάτια μας
πώς μας βοηθάς να σώζουμε ζωές.

msf.gr/stathera



MEDECINS SANS FRONTIERES
ΓΙΑΤΡΟΙ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ

«154 BERTHA» ΤΗΣ ΕΛΣΑΣ ΑΝΔΡΙΑΝΟΥ

Το Θέατρο Τέχνης παρουσιάζει από τις 19 Απριλίου στο «Υπόγειο» τη νέα παράσταση του Θοδωρή Αμπαζή και της Ομάδας ΟΠΕΡΑ, «154 Bertha». Μια κωμικοτραγική ιστορία εντός της «οικογενειακής εστίας». Ένας άντρας –κατά τη γνώμη του ιδεολόγος–, η γυναίκα του –κατά τη γνώμη της πραγματίστρια–, η αδελφή της – που, κατά τη γνώμη της, όλο και κάτι θα αξίζει τον

κόπο. Κι οι τρεις αιχμάλωτοι της συνύπαρξης. Παρελθόν, αδράνεια, φόβος, εγκλωβισμός, ματαιώση, πόλεμος. Το έργο, μ' όλες τις αναμνήσεις της μεγάλης δραματουργίας, αναδύεται από εποχή ήττας – με επίγνωση. Χωρίς τις μεγάλες τραγωδίες της Ορέστειας, χωρίς τα γενναία δράματα του Πατέρα, ας είναι μια γκριμάτσα και μια αμυδρή ελπίδα εξόδου – στον καθαρό αέρα ή στην αστερόσκονη.



«Η ΑΙΜΟΛΗΠΤΡΙΑ» ΤΗΣ ELLA ROAD ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

«Η αιμολήπτρια» της Ella Road κάνει πρεμιέρα στο «Μικρό Άνεοις» στις 20 Απριλίου. Το έργο (2018) ανεβαίνει για πρώτη φορά στην Ελλάδα, σε μετάφραση και σκηνοθεσία του Μενέλαου Καραντζά, ο οποίος με τη διπλή ιδιότητα του ιατρού και σκηνοθέτη καταπάνεται με το έργο και τα ερωτήματα που θέτει σχετικά με την ορθή αξιοποίηση της επιστήμης και τη σύνδεση της υγείας με την οικονομία. Σε ένα δυστοπικό, αλλά επικίνδυνο αναγνωρίσιμο μέλλον, οι άνθρωποι χαρακτηρίζονται και καθορίζονται από έναν αριθμό. Είναι ο γενετικός αριθμοδείκτης τους, η βαθμολογία δηλαδή του DNA τους και του γενετικού τους προφίλ, από την οποία εξαρτώνται η εκπαίδευση, η υγεία, ο πλούτος και τελικά η ευτυχία τους. Σε αυτό το περιβάλλον, η ιστορία των πρωταγωνιστών –της Μπέα και του Ααρών– που μοιάζει αρχικά με ένα απλό και αναμενόμενο love story, καταλήγει στον τρόπο και τη φρίκη.



Η ΤΙΝΑ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ LIVE ΣΤΟ «FAUST»

Μετά τις sold out εμφανίσεις της στο «Faust Bar Theatre», η Τίνα Αλεξοπούλου επανέρχεται για ακόμα μια φορά με ένα δυνατό live την Παρασκευή 21 Απριλίου στις 21.30. Guest η υπέροχη Μαργαρίτα Αμαραντίδη. Η Τίνα Αλεξοπούλου λατρεύει το μιούζικαλ, τον swing έντονο ρυθμό αλλά δεν στέκεται μόνο εκεί. Διαλέγει κομμάτια latin, disco, ελληνικά παλιά και καινούργια και τα μετατρέπει σε ένα non stop party που ξεοπκώνει τον κόσμο και γι' αυτό έχει αποκτήσει φανατικούς θεατές. Παράλληλα, παρουσιάζει και δικά της τραγούδια καθώς και νέες συνεργασίες.



«ΠΛΑΣΤΕΛΙΝΗ» ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙ ΣΙΓΚΑΡΕΦ

Η Θεατρική Ομάδα «Αθώο Σώμα» παρουσιάζει την παράσταση «Πλαστελίνη», του Βασιλι Σίγκαρεφ, σε σκηνοθεσία της Κατερίνας Σκουρλή, για 12 παραστάσεις στο Θέατρο «Σφενδόνη», από τις 21 Απριλίου έως και τις 14 Μαΐου. Η «Πλαστελίνη» είναι η ιστορία μιας κοινωνίας που θρέφει και θρέφεται με τη βία. Η ιστορία μιας μακρινής, θαρρείς, δυστοπίας, γραμμένης το 2001, που μοιάζει αφόρητα πλέον με τα δελτία ειδήσεων του σήμερα. Και όπως τότε, στη Ρωσία του νεαρού Σίγκαρεφ, έτσι και σήμερα, η πλαστελίνη οκληπαίνει γοργά στα χέρια των παιδιών. Και πριν προλάβεις καν να ονειρευτείς, το ξύπνημα σε βρίσκει ανάμεσα σε ανθρώπους απελπισμένους και κυνικούς, που σε βλέπουν να ραγίζεις και να σπας μπροστά τους. Και αυτοί αποστρέφουν βιαστικά το βλέμμα τους και συνεχίζουν στον δρόμο τους.



«I Am Human»

Η Ευρωπαϊκή Καμεράτα στη Μουσική Βιβλιοθήκη

Η Ευρωπαϊκή Καμεράτα (CE), εμπνευσμένη από το καλειδοσκόπιο των επίκαιρων γεγονότων ανά τον κόσμο, παρουσιάζει ένα πολιτιστικό πρόγραμμα μέσω της EU-Agenda European Spring με επίκεντρο τον άνθρωπο

Νέες αντιλήψεις, νέα ήθη, νέες τεχνολογίες και πλέον ένας νέος κόσμος διαμορφώνουν τον σύγχρονο άνθρωπο. Με την πρόοδο της επιστήμης και την εξέλιξη της τεχνολογίας ο άνθρωπος έχει κατανοήσει ασύλληπτες μέχρι πρότινος έννοιες, σημειώνοντας μεγάλα και αξιοθαύμαστα επιτεύγματα. Οι πανίσχυροι μηχανισμοί της σύγχρονης κοινωνίας επικεντρώνονται όμως κυρίως στον ευδαιμονισμό, στον υλισμό, στην αμφισβήτηση των αρχών, στο γκρέμισμα ουσιαστικών προτύπων ήθους, καλλιερμώντας το Εγώ και την αυτοθέωση. Σήμερα προτείνονται η εφημερότητα, η μηχανοποίηση και η αποξένωση του ανθρώπου από τον συνάνθρωπο, με αποτέλεσμα να συρρικνώνεται το πνεύμα του και να ναρκώνεται η ψυχή του. Υπάρχει μια μυωπική, υλιστική, οικονομοτεχνική, αν όχι ισοπεδωτική

αντιμέτωπιση στην επίλυση ουσιαστικών κοινωνικο-γεωπολιτικών προβλημάτων, ενώ η καλλιέργεια σοφίας, η εμπάθουση πολιτισμού, η απόκτηση συλλογικού αλληλέγγυου φρονήματος δεν αποτελούν πλέον τους σύγχρονους κύριους ανθρωποκεντρικούς στόχους.

Πολλά πρέπει να αλλάξουν! Η υπέρβαση των ορίων και οι μεγάλες ανατροπές (status quo) μπορούν να επιτευχθούν με καταιγισμό πνευματικού πολιτισμού. Η ιστορία, άλλωστε, έχει αποδείξει ότι προηγήθηκε η πνευματική και καλλιτεχνική αφύπνιση οποιασδήποτε πολιτικής και κοινωνικής επανάστασης.

Ο πολιτισμός προσδίδει στην ύπαρξη βάθος και ποιότητα, δίνει πνοή στο ουσιαστικό, ρίχνει φως στο σημαντικό που παραμελήθηκε, ενώ συνάμα πλαταίνει την ανθρώπινη ύπαρξη ως μέσο υπέρβασης (Μαρία Μακράκη, καλλιτεχνική διευθύντρια).

«Ευρωπαϊκή Άνοιξη»

ΜΟΥΣΙΚΗ, ΕΡΜΗΝΕΙΑ, ΝΕΑ ΜΕΣΑ

Σάββατο 22 Απριλίου 2023, στις 7 μ.μ.

Έργα των Ευανθία Ρεμπούτσικα «Σταθμός, Μέσα από Εσένα», Σταύρος Λάντσιος «Το ποτάμι του χρόνου, το πρελούδιο της επιστροφής, το βαλς των ματιών», Peter Tschaiakowsky «Serenade for Strings C-Dur op. 48».

Performance: Dimitris Stamatelopoulos, Antonius Bacak, Maarten Krielen, Elle Eisner. Film: Antonius Bacak & Elle Eisner.

CAMERATA EUROPÆA ATHENS | Σταύρος Λάντσιος, πιάνο | Δημήτρης Χουντής, σαξόφωνο | Μαρία Μακράκη, μουσική διεύθυνση

Είσοδος 20 € | Μειωμένη είσοδος 15/10 €

Κρατήσεις εισιτηρίων εδώ <https://www.ticketsservices.gr/event/camerata-europaea-i-am-human/>.

Εισιτήρια στο megaron.gr, με μέιλ στο tickets@camerata.eu και στο box office.

Περισσότερες πληροφορίες: www.camerata.eu.

Πορτρέτο της Ευρωπαϊκής Καμεράτας (Camerata Europæa, CE)

Η Ευρωπαϊκή Καμεράτα (Camerata Europæa, CE) είναι ένας ευρωπαϊκός πολιτιστικός οργανισμός με μουσικά σύνολα στο Βερολίνο (camerata europæa berlin), στο Innsbruck (camerata europæa innsbruck) και στην Αθήνα (camerata europæa athens), η οποία απαρτίζεται από επίλεκτους μουσικούς από όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το σχήμα αυτό ιδρύθηκε στη μητρόπολη του Βερολίνου το 2007, ώστε μέσα από την παγκόσμια γλώσσα της μουσικής να συμβάλλει στην πολιτιστική γνωριμία και εγγύτητα των χωρών της Ευρώπης.

Η CE και το πλούσιο, πολυπολιτισμικό ρεπερτόριό της αντανακλούν τις ιδιαιτερότητες και την πολυμορφία των ευρωπαϊκών χωρών. Οι συναυλίες εστιάζουν σε έργα Ευρωπαίων συνθετών, τα οποία παρουσιάζονται μέσα από καινοτόμες παραστάσεις σε όλο το ευρωπαϊκό προσκήνιο.

Κύρια κριτήρια για την επιλογή των έργων αποτελούν, τόσο η διατήρηση της ποικιλίας της ευρωπαϊκής μουσικής παράδοσης, όσο και η ανάδειξη των νέων τάσεων στη σύγχρονη μουσική. Η CE στοχεύει επίσης στην ανάδειξη νέων ταλαντούχων καλλιτεχνών καθώς και στην παρουσίαση του ευρωπαϊκού πλούτου στον διεθνή χώρο.

Οι ζωντανές και πρωτοποριακές παραστάσεις και τα έργα της CE παντρεύουν το παραδοσιακό με το σύγχρονο, το οικείο με το άγνωστο και προσφέρουν μια βαθιά ματιά στους πολιτιστικούς θησαυρούς της Ευρώπης σήμερα.

Η Ευρωπαϊκή Καμεράτα προσκαλεί το κοινό της να ανακαλύψει τον εξαιρετικά ποικίλο και πολυδιάστατο ευρωπαϊκό πολιτισμό, τιμώντας ταυτόχρονα τα ιδανικά της αρμονίας και της ενότητας ως θεμελιώδεις πυλώνες του ευρωπαϊκού πνεύματος.



Εμμανουέλα Νινιράκη: «Ξένη δεν έχω νιώσει ΠΟΤΕ»

ΣΤΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΛΑΣΚΑΡΗ

Η Εμμανουέλα Νινιράκη μάς συστήθηκε το 2021 με τα μελοποιημένα ποιήματα του Ναπολέοντα Λαπαθιώτη σε σύνθεση του Χάρη Μανουσάκη. Πρόσφατα βρέθηκε στη μουσική παράσταση του Θωδωρή Γκόνη στη σκηνή του Αθηναϊκού Καφεθεάτρου. Με ορμητήριο την Κρήτη, μαζί με τη μουσική «συμμορία» της, τον Νίκο Βογιατζάκη και τον Χάρη Μανουσάκη, ταξιδεύουν σε Ελλάδα και εξωτερικό για να παρουσιάσουν τη μουσική τους.

Πρόσφατα εμφανίστηκες στις παραστάσεις του σικουργού Θωδωρή Γκόνη. Πώς προέκυψε η συνεργασία;

Ήρθε ξαφνικά, χωρίς να την περιμένω κι ήταν μια πολύτιμη εμπειρία για μένα. Μια μέρα, που λέτε, χτύπησε το τηλέφωνο μου και στην άλλη γραμμή ήταν ο Θωδωρής Γκόνης και ο υπέροχος μαέστρος Χρίστος Θεοδώρου, μου είπαν για τις παραστάσεις που ετοιμάζαν και μου πρότειναν να συνεργαστούμε. Στην αρχή νόμιζα ότι δεν άκουσα καλά, ευτυχώς όμως είχα ακούσει μια χαρά και οι παραστάσεις μας πραγματοποιήθηκαν με επιτυχία, χαμόγελα και πολλά τραγούδια. Θαυμάζω και αγαπώ το έργο του Θωδωρή Γκόνη χρόνια τώρα, έχω μεγαλώσει με τα τραγούδια του και ήταν μεγάλη χαρά που δουλέψαμε και



«Θα έλεγα ότι μ' αρέσουν οι αλλαγές, τις θεωρώ σπουδαία ευκαιρία να ακονίσει κανείς την προσαρμοστικότητα του: ικανό και αναγκαίο προσόν επιβίωσης στον κόσμο μας»

μοιρασθήκαμε στιγμές μαζί.

Γεννήθηκες στη Γερμανία αλλά μεγάλωσες σε ένα ορεινό χωριό της Κρήτης. Δυσκολεύτηκες να προσαρμοστείς;

Γύρισα από τη Γερμανία με την οικογένεια μου σε αρκετά μικρή ηλικία, οπότε δεν βίωσα έντονα αυτή τη μετάβαση. Θα έλεγα ότι μ' αρέσουν οι αλλαγές, τις θεωρώ σπουδαία ευκαιρία να ακονίσει κανείς την προσαρμοστικότητά του: ικανό και αναγκαίο προσόν επιβίωσης στον κόσμο μας.

Συνεχίζεις να ζεις στην Κρήτη. Σε κρατάει μακριά από όσα γίνονται στην Αθήνα;

Με δυσκολεύει, αλλά στην πραγματικότητα δεν με κρατά μακριά. Τον τελευταίο ενάμιση χρόνο που ασχολούμαι –επαγγελματικά πλέον– με τη μουσική έχω βρεθεί πολύ συχνά στην Αθήνα και σε άλλα μέρη στην Ελλάδα. Μαζί με την υπέροχη μουσική «συμμορία μου», τον Νίκο Βογιατζάκη και τον Χάρη Μανουσάκη, μετακινούμαστε όσο πιο συχνά γίνεται και παρουσιάζουμε τη μουσική μας: οι τρεις μας κι ένα (υπερ)φορτωμένο αμάξι. Οι συνεργάτες μου είναι τα σπρίγγιά μου, είμαστε εκεί ο ένας για τον άλλον κι έτσι οι δυσκολίες της δουλειάς μας –που πιστέψτε με είναι πολλές– γίνονται μικρότερες.

Αργότερα ο δρόμος σε έβγαλε στις ΗΠΑ όπου βρέθηκες με μουσικούς απ' όλο τον κόσμο. Ένωσες ξένη για άλλη μια φορά; Τι θα μπορούσε να σε κρατήσει εκεί και γιατί επέστρεψες;

Ξένη δεν έχω νιώσει ποτέ. Πάντα έρχονται στο δρόμο μου άνθρωποι που μου ανοίγουν την αγκαλιά τους, όπου κι αν έχω βρεθεί. Άλλωστε, οι άνθρωποι σε δένουν με τους τόπους, αλλιώς όπου και να 'σαι νιώθεις ξένος. Επέστρεψα γιατί έκλεισε εκείνος ο κύκλος, γέμισα τις βαλίτσες μου με στιγμές και εικόνες και νιώθω τυχερή γι' αυτό: κάθε βήμα που κάνουμε μας φέρνει στο σήμερα πιο έτοιμους και πιο συνειδητοποιημένους να ανοίξουμε τους επόμενους κύκλους μας.

Στο πρώτο σου ολοκληρωμένο άλμπουμ πριν από λίγα χρόνια τραγούδησες μελοποιημένο Ναπολέοντα Λαπαθιώτη. Τι βρήκε ένα νέο κορίτσι στην ποίησή του;

Η κυκλοφορία της πρώτης μας δισκογραφικής δουλειάς («Αηδόνι στο κλουβί»), αποτελεί ορόσημο για τη ζωή μου, γιατί εκτός από δισκογραφικό ντεμπούτο συνέπεσε και με την επιλογή μου να ασχοληθώ επαγγελματικά με τη μουσική, πριν ενάμιση χρόνο.

Η ποίηση του Ναπολέοντα Λαπαθιώτη δεν έχει ηλικιακά όρια: είναι εκεί για όλους όσους ψάχνουν έναν κόσμο να μοιραστούν, ένα κόσμο από εικόνες και λέξεις! Ο ποιητής, χρησιμοποιώντας τα εργαλεία του λόγου με μαεστρία, φτιάχνει έναν κόσμο γεμάτο ρομαντισμό και τρυφερότητα: τη μια στιγμή μιλά για την ομορφιά της ζωής, για τον έρωτα και τα πάθη του και την άλλη για τον θάνατο και τη ματαιότητα της ύπαρξης.

Το νέο σου τραγούδι «Φωτιά εσύ» είναι γραμμένο από σένα και τον Χάρη Μανουσάκη. Τι θα ακολουθήσει;

Το «Φωτιά εσύ» είναι το πρώτο τραγούδι που κυκλοφορεί με δικούς μου στίχους. Το να τραγουδάς τον λόγο σου είναι μια ιδιαίτερη μορφή έκθεσης: ατόφια και ειλικρινής.

Τη μουσική του κομματιού την μοιράζομαι με τον Χάρη, με τον οποίο συμπορευόμαστε μουσικά και είναι μια συνεργασία που έχει σημαντική θέση στην καρδιά μου.

Τι θα ακολουθήσει; Έρχονται νέα τραγούδια, μέσα σ' αυτά θα είναι και η μελοποίηση ενός αγαπημένου ποιήματος του Ντίνου Χριστιανόπουλου. Ατυπομονώ αλήθεια! Εκτός από τα νέα τραγούδια, βέβαια, έρχεται κι ένα καλοκαίρι γεμάτο μουσική και συναυλίες!

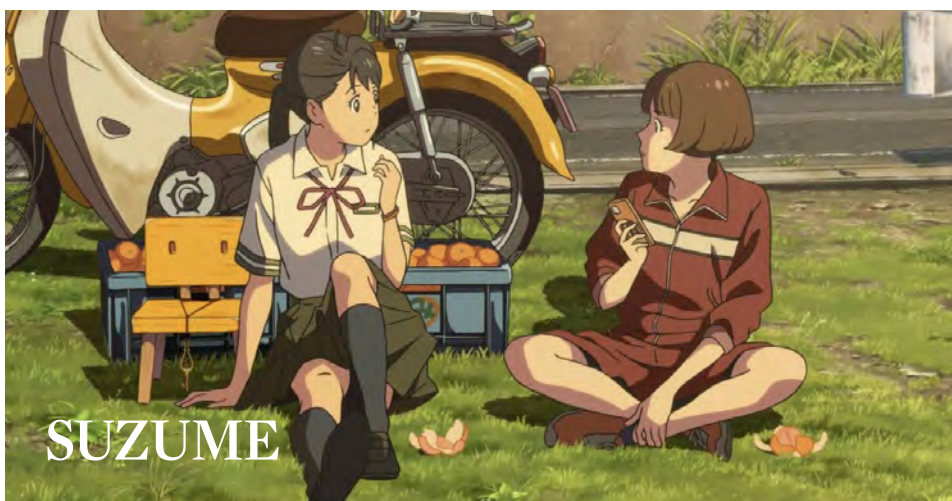


ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΚΑΤΑ ΛΑΘΟΣ (A LITTLE WHITE LIE)

Ένας διάσημος συγγραφέας με το όνομα Σράιβερ είναι προσκεκλημένος στο λογοτεχνικό φεστιβάλ που διοργανώνει ένα κολλέγιο. Όμως, η πρόκληση έχει κατά λάθος παραδοθεί σε έναν κακότυχο μάστορα με το ίδιο επίθετο, ο οποίος δεν έχει πιάσει ποτέ βιβλίο στα χέρια του. Παρ' όλα αυτά, δέχεται την πρόκληση και πηγαίνει στο φεστιβάλ, όπου τον καλωσορίζουν εγκάρδιοι θαυμαστές και άλλοι συγγραφείς. Ξεκινάει μάλιστα ένα ειδύ-

λιο με μία καθηγήτρια, μέχρι που εμφανίζεται ο πραγματικός συγγραφέας, που αποκαλύπτει την όλη απάτη. Ο άψογος Μάικλ Σάνον («Το Καταφύγιο») πρωταγωνιστεί σε μία απολαυστική και καυστική κωμωδία για τη φήμη και το σύνδρομο του απατεώνα. Το λαμπερό καστ συμπληρώνεται από τους Κέιτ Χάντσον («Σχεδόν Διάσημοι»), Ντον Τζόνσον («Στα Μαχαίρια»), Μ. Έμετ Γουόλς («Blade Runner») και Ζακ Μπραφ («Garden State»).

ΣΕΝΑΡΙΟ (ΒΑΣΙΣΜΕΝΟ ΣΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ «SHRIVER» ΤΟΥ ΚΡΙΣ ΜΠΕΛΑΝΤΕΝ) - ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Μάικλ Μάρντ
ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Μάικλ Σάνον, Κέιτ Χάντσον, Ντον Τζόνσον, Μ. Έμετ Γουόλς, Ζακ Μπραφ



SUZUME

Το «Suzume» του Makoto Shinkai, η πρώτη ιαπωνική anime ταινία που συμμετείχε στο Διαγωνιστικό Τμήμα του Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Βερολίνου, μετά από δύο δεκαετίες, σημείωσε μεγάλη εμπορική επιτυχία στην Ιαπωνία, ακολουθώντας τα ίχνη των προηγούμενων ταινιών του δημιουργού («Weathering With You», «Your Name»).

Ο ουρανός γίνεται κόκκινος, το έδαφος τρέ-

μει και η Ιαπωνία στέκει στο χείλος της καταστροφής. Όμως, η αποφασισμένη έφηβη Suzume αναλαμβάνει την αποστολή να σώσει τη χώρα της. Με την ικανότητα να βλέπει υπερφυσικές δυνάμεις, αόρατες στα μάτια των υπολοίπων, είναι στο χέρι της να κλείσει τις μυστηριώδεις πόρτες που εξαπολύουν το χάος παντού. Την περιμένει ένα επικίνδυνο ταξίδι, καθώς φέρει το βάρος της χώρας στους ώμους της.

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ - ΣΕΝΑΡΙΟ Μακότο Σινκάι
ΜΕ ΤΙΣ ΦΩΝΕΣ ΤΩΝ: Νανόκα Χάρα, Χοκούτο Ματσουμούρα, Έρι Φουκάτσου

Ο ΜΑΓΙΚΟΣ ΑΥΛΟΣ (THE MAGIC FLUTE)



Ο επίδοξος 17χρονος Τιμ (Τζακ Γουλφ) ονειρευόταν όλη του τη ζωή να πάει στο οικοτροφείο Mozart All Boys. Παρά τον ενθουσιασμό του που έγινε επιτέλους δεκτός, οι πρώτες μέρες του στη διάσημη σχολή δεν εξελίσσονται όπως αναμενόταν. Αντιμέτωπος με έναν εχθρικό διευθυντή, τις αγωνίες του πρώτου έρωτα και τη δυσκολία να βρει την αυθεντική του φωνή, ο Τιμ ανακαλύπτει ένα μυστικό πέρασμα: μια πύλη σε έναν παράλληλο κόσμο. Από εκεί παρασύρεται σε μια νέα πραγματικότητα και βυθίζεται στον κόσμο της όπερας του Μότσαρτ, «Τον Μαγικό Αυλό», όπου η φαντασία δεν έχει όρια. Ωστόσο, το να ζει δύο ζωές έχει το τίμημά του και ο Τιμ κινδυνεύει να απογοητεύσει αυτούς που αγαπά. Πρέπει να διαλέξει, αλλά έχει μάθει αρκετά για να κάνει τη σωστή επιλογή;

Η διάσημη όπερα του Μότσαρτ μεταφέρεται στον κινηματογράφο με μία συναρπαστική περιπέτεια φαντασίας, ζωντανεύοντας τη διαχρονική μουσική με καθηλωτικές εικόνες, γερές δόσεις μαγείας και ένα θαυμαστό ταξίδι ανάμεσα σε δύο κόσμους.

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: ΦΛΟΡΙΑΝ ΖΙΓΚΑ
ΣΕΝΑΡΙΟ: Αντριου Λάουερν, Τζέισον Γιανγκ, Ντέιβιντ Γουάιτ
ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Τζακ Γουλφ, Γιουαν Ρέον, Νιβ ΜακΚόρμακ, Άσα Μπανκς, Φ. Μάρει Έιμπραχαμ



Αρετή Δόνου

«Τα παιδιά είναι βιολογικά εξοπλισμένα με ψυχική ανθεκτικότητα»

ΣΤΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΛΑΣΚΑΡΗ

Πώς και γιατί να καλλιεργήσετε την ψυχική ανθεκτικότητα των παιδιών; Το βιβλίο της ψυχολόγου και ψυχοθεραπεύτριας Αρετής Δόνου, «Με πινέλο και ψυχή: Η τέχνη της ζωής για παιδιά», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πεδίο, σε εικονογράφηση της Μάρως Αλεξάνδρου δείχνει τον τρόπο.

Τι σας οδήγησε να γράψετε το πρώτο σας βιβλίο «Με πινέλο και ψυχή» και τι ρόλο έπαιξε το επάγγελμά σας σ' αυτή την απόφαση;

Το «Με πινέλο και ψυχή» είναι το βιβλίο που έψαχνα τόσο ως μητέρα, όσο και ως παιδοψυχολόγος! Αναζητούσα ένα βιβλίο-εργαλείο συναισθηματικής καλλιέργειας, το οποίο θα έφερνε τις δύο κόρες μου σε επαφή με τους μεγαλύτερους ζωγράφους και τα πιο εμβληματικά τους έργα, περνώντας τους ταυτόχρονα σημαντικά διδάγματα ζωής. Και αφού δεν το έβρισκα... το έφτιαξα! Έτσι, πάντρεψα τις δύο μεγάλες μου αγάπες, την τέχνη (για την ακρίβεια τη θεραπευτική διάσταση της τέχνης - Art Therapy) και την ψυχολογία. Θεωρώ πως είναι ένα βιβλίο-εργαλείο ψυχικής ενδυνάμωσης, το οποίο μέσα από πολλές βιωματικές δραστηριότητες και ιστορίες ενδυναμώνει συναισθηματικά τα παιδιά, χτίζει δεξιότητες αυτοπεποίθησης και αυτοεκτίμησης, τα βοηθά να πιστέψουν στον εαυτό τους και να αντιμετωπίζουν με χιούμορ και ευελιξία τις αναποδιές!

Τι είναι η ψυχική ανθεκτικότητα, στην ενίσχυση της οποίας εστιάζετε στο βιβλίο σας;

Πέρα από δύσκολες ορολογίες και επιστημονικές θε-

ωρίες, η έννοια της ψυχικής ανθεκτικότητας είναι κάτι απλό αλλά και ουσιαστικό ταυτόχρονα. Ως ψυχική ανθεκτικότητα εννοούμε την ικανότητα του ατόμου να ξεπερνάει μικρές ή μεγαλύτερες δυσκολίες στην καθημερινότητά του. Η ικανότητα αυτή στηρίζεται στον έλεγχο της δύσκολης κατάστασης και στην ενίσχυση της προσωπικότητάς μας μέσα από αυτή τη διαδικασία. Με απλά λόγια, είναι η ικανότητα που έχουμε να αντεπεξερχόμαστε τις αντιξοότητες και να επανερχόμαστε, λίγο πιο δυνατοί και λίγο πιο «σοφοί»! Τα ψυχικά ανθεκτικά άτομα αντιμετωπίζουν τα καθημερινά προβλήματα ως προκλήσεις αυτοβελτίωσης και όχι ως εμπόδια, έχοντας ως εφόδιο έναν εναλλακτικό και δημιουργικό τρόπο σκέψης!

Το καλό νέο είναι πως η ψυχική ανθεκτικότητα χτίζεται! Είναι ένας συνδυασμός θετικού mindset και μάθησης!

Πώς σχετίζεται η ψυχική ενδυνάμωση των παιδιών με την τέχνη;

Είναι γνωστό πως η τέχνη, εκτός από την αισθητική καλλιέργεια, συμβάλλει καθοριστικά και στη συναισθηματική ανάπτυξη. Μέσα από την ιδιαίτερη τεχνολογία και τις αγαπημένες θεματικές κάθε ζωγράφου, το παιδί μπορεί να λάβει πολύτιμα διδάγματα για τη ζωή του! Για παράδειγμα, ο Van Gogh εστίαζε στα μικρά, καθημερινά πράγματα, άρα μπορεί να μας μάθει πολλά για την καθημερινή ευγνωμοσύνη σε ό,τι έχουμε! Ο Degas απέδωσε με δεξιοτεχνία την προσπάθεια των μικρών μπαλαρίνων, έτσι μας τονίζει την αξία της προσπάθειας, της συνεργασίας και της επιμονής. Μας υπενθυμίζει να μην το βάζουμε ποτέ κάτω! Ο Γαίτης τόλμησε να απο-

τυπώσει ανθρώπους που ξεχωρίζουν από τη μάζα, τονίζοντας την ομορφιά της διαφορετικότητας! Ο Picasso δεν θα έφτιαχνε ποτέ τα διάσημα κυβιστικά έργα του αν δεν είχε δυσλεξία. Άρα, μας δείχνει πως η «αδυναμία» μας μπορεί να μεταφραστεί σε δύναμη, μέσα από ένα θετικό τρόπο σκέψης! Klimt, Monet, Renoir, και πολλοί άλλοι δεξιοτέχνες της ζωγραφικής, μας φέρνουν κοντά σε μια διαφορετική διάσταση της συναισθηματικής ενδυνάμωσης! Η τέχνη χαλαρώνει, διδάσκει, οξύνει τη φαντασία και την εναλλακτική σκέψη... Κι όλα αυτά μέσα από την αλληλεπίδραση με τον άλλον! Γι' αυτό τον λόγο διάλεξα να διανθίσω το βιβλίο με πολλές δραστηριότητες Art Therapy, καθώς και φύλλα εργασίας, ώστε να γίνει μια γέφυρα όμορφης και δημιουργικής αλληλεπίδρασης γονιού - παιδιού!

Πολύ συχνά, πίσω από ένα παιδί που δυσκολεύεται, βρίσκεται ένας γονιός που επίσης δυσκολεύεται. Τι πρέπει να κάνουν οι ενήλικες για να θωρακιστούν και να αντεπεξεχθούν με επιτυχία στις απαιτήσεις του γονεϊκού τους ρόλου;

Ακριβώς έτσι είναι η κατάσταση! Πίσω από κάθε παιδί που αγχώνεται, δυσκολεύεται και προβληματίζεται, υπάρχει τουλάχιστον ένας γονιός που βιώνει τα ίδια συναισθήματα. Οι οικογένειες είναι «συστήματα» όπως λέμε, οπότε τα δυσλειτουργικά μοντέλα συμπεριφοράς και σκέψης με ένα μαγικό τρόπο μεταφέρονται και στα υπόλοιπα μέλη.

Οι γονείς γίνονται πρότυπα για τα παιδιά τους, κυρίως μέσα από τη συμπεριφορά τους και όχι από τα λόγια τους. Χρειάζεται να παρέχουν ασφαλή και σταθερά όρια, ένα μέσο στα οποία τα παιδιά θα μπορούν να εξερευνηθούν τον εαυτό τους και τον κόσμο γύρω τους. Είναι σημαντικό να καλλιεργούν την αξία της συμπόνιας, της ευγνωμοσύνης, της συνεργασίας και της φροντίδας για τους άλλους. Θεμελιώδεις είναι ακόμη να μπορούν οι ίδιοι να διαχειρίζονται το άγχος τους, να έχουν αίσθηση επάρκειας και αυτοεκτίμησης, καθώς και να επιλύουν τις συγκρούσεις τους με δημιουργικό τρόπο. Πρέπει, τέλος, να υπάρχει ισορροπία ανάμεσα στη σκληρότητα και στον υπερπροστατευτισμό, καθώς και τα δύο ματαιώνουν τα παιδιά και τα καθιστούν αδύναμα και ευάλωτα.

Οι γονείς πρέπει να μιλάνε στα παιδιά για όσα συμβαίνουν στην καθημερινότητα, για τη γενικευμένη κρίση, για το δυστύχημα στα Τέμπη και, αν ναι, με ποιον τρόπο;

Η αλήθεια είναι πως τα παιδιά είναι βιολογικά εξοπλισμένα με ψυχική ανθεκτικότητα. Είναι σημαντικό να τα θεωρούμε ικανά για να μοιραστούν κάποια σημαντικά γεγονότα ωστόσο πάντα σύμφωνα με το αναπτυξιακό τους στάδιο και μέσα σε ένα κλίμα ασφάλειας και προστασίας. Ακόμα και οι πιο δύσκολες αλήθειες (π.χ. ο θάνατος ενός αγαπημένου προσώπου) όχι μόνο μπορεί αλλά και πρέπει να ειπωθεί στο παιδί. Τα παιδιά χρειάζονται αλήθειες. Με απλά λόγια, χωρίς δραματοποίηση, σενάρια και συγκεχυμένες ή δυσνόητες έννοιες. Είναι σημαντικό ακόμη να τους δίνουμε χώρο στις αποφάσεις της οικογένειας, σεβόμενοι την άποψή τους. Η εξοικείωση με μικρά διαχειρίσιμα προβλήματα της καθημερινότητας, θα τα εξοπλίσει στο μέλλον με τις ικανότητες εκείνες που χρειάζονται για να διαχειριστούν τα πιο μεγάλα προβλήματα της ενήλικης ζωής.



Είδαμε την παράσταση «Da» στο θέατρο Ιλίσια

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΗ ΚΟΚΚΩΝΗ

Την πολύ σημαντική και πολυβραβευμένη με τέσσερα βραβεία παράσταση του Ιρλανδού συγγραφέα Hugh Leonard, σε μετάφραση του Αντώνη Γαλέου, σκηνοθεσία του Πέτρου Ζούλια και απόδοση του ίδιου, που για πρώτη φορά παίχτηκε από τον θίασο του Ελληνικού Λαϊκού Θεάτρου το 1979-80, με πρωταγωνιστή τον πολύ σπουδαίο Μάνο Κατράκη και κατόπιν μεταφέρθηκε και στο σινεμά στα 1988 από τον Μάρτιν Κλαρκ, απολαύσαμε, με τον επίσης εξαιρετικό στον ρόλο του Da, Γρηγόρη Βαλτινό.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Καθώς βγήκε λάμποντας στη σκηνή, μες στη λευκότητα της ειλκρίνειάς του, ήξερε πως από εκείνη ακριβώς τη στιγμή στροβιλιζόμασταν μες στο γέλιο του, που δεν ήταν γέλιο, παρά μια εξομολόγηση ευγένειας και αλήθειας, που δεν επιδέχονταν διαπραγμάτευση. Ποιος είναι λοιπόν ο Da και τι εκφράζει; Είναι ένας απλός κηπουρός ή η ίδια η έννοια της ομορφιάς ενός απέραντου κήπου, που κανένα αγκάθι, κανένα ζιζάνιο δεν κατάφερε εντός του να εισχωρήσει και να στρεβλώσει το διαυγές κόκκινο των επιμελώς φροντισμένων του τριαντάφυλλων; Η θύμηση τινάζει ψηλά ένα πλήθος περίπλοκων συναισθημάτων. Συναισθήματα φωτισμένα απαλά απ' το τρυφερό μεγαλείο της εκφοράς τους. Παλιές οσμές, παλιές λέξεις, παλιές συζητήσεις, παλιά χαμόγελα και παλιές αγωνίες ήρθαν να γεμίσουν και πάλι με ζωή το παλιό σπίτι, μετά τον θάνατο του Da. Να επαναφέρουν το μεγαλείο της ιστορική υπέροχης του απλότητας. Στο αυτοβιογραφικό έργο του Hugh Leonard που γράφτηκε στα 1975, ο Τσάρλι Τάιναν, (Μιχάλης Οικονόμου), γιος του κηπουρού Da, επιστρέφει μετά από χρόνια στην Ιρλανδική κομπόλη που ζούσε από παιδί, έχοντας χάσει

ήδη τη μητέρα του, για να κηδέψει τον πατέρα του. Ανοίγοντας το παλιό, φτωχικό, μα με πολλή αγάπη εντός του, σπίτι των γονιών του, στο οποίο ήταν στοιβαγμένες σαν λεπτό στρώμα σκόνης οι μνήμες, ο Charlie ξαναζεί την ιστορία του μέσα από μια πολύ ενδιαφέρουσα ανάσταση, τόσο του πατέρα του, όσο και της ίδιας του της νεότητας. Μια αναβίωση της ουσιαστικής σχέσης ενότητας που είχε μαζί του, που με τα όποια μικρολάθη και παραλείψεις θα μπορούσε να διέπεται λόγω άγνοιας και αθωότητας, διδάσκει και πάλι από την αρχή την πραγματική ευτυχία, την σύμπτωση και την ενότητα. Ευτυχία διαπιστωμένη από το ειλκρινές, ανιδιοτελές, εύθυμο και πάντα χαμογελαστό και ευγενικό πρόσωπο του πατέρα του.

Ο Da, Γρηγόρης Βαλτινός, είναι ο ήλιος που διαπερνά την ομίχλη με την ενέργεια και το κοφτερό φως του, είναι το καθαρό νερό που ξεπλένει την αμαρτία. Είναι η αμόλυντη φωνή της εξομολόγησης που επιστρέφει και η έννοια της άδολης αγάπης. Και αυτά τα στοιχεία τα είχε σε βαθμό απόλυτο. Ήταν αυτά τα στοιχεία. Ως πολύ σπουδαίος ερμηνευτής.

Από την άλλη ο Τσάρλι μες στη διπλότητα του ρόλου, αφενός ως μεγαλύτερος (Μιχάλης Οικονόμου), μα και ως νεότερος, ως αναπόληση (Στρατής Χατζησταματίου), σε μια γλυκιά εναρμονισμένη σύγκρουση του παρελθόντος με το παρόν, καταφέρνουν, όσο κι αν θέλουν να δείξουν πως δεν το επιθυμούν, να παραθέσουν το κομμάτι της τύφης και της απώλειας, να κυνηγηθούν από την απώλεια αυτή και τις μνήμες που είναι διαπιστωμένη και να καταφέρουν να οδηγηθούν με τρόπο συγκρουσιακό σε μια κάποια εξιλεωτική λύτρωση και αποδοχή.

Η σκηνοθεσία του Πέτρου Ζούλια έψαξε με προσοχή και προσήλωση το στήσιμο κάθε νότας στο σκηνικό πεντάγραμμα, με τέτοιο τρόπο ώστε να αξιοποιηθούν στο έπακρο οι ικανότητες των ερμηνευτών και στο σύνολό της η παράσταση να λάμψει ως άστρο φωτεινό στον σκοτεινό ουρανό της εποχής.

Από την άλλη πλευρά η μάνα, Μαρία Καλλιμάνη, ο πρώτος εργοδότης, Γιώργος Σουξές, μα και οι Νεκταρία Γιαννουδάκη, Κωνσταντίνα Κλαψινού και ο Βασίλης Παπαδημητρίου

κατάφεραν με τους μικρότερους μα σημαντικούς ρόλους τους να συγκροτήσουν μια αδιάσπαστη ενότητα που σε έναν βαθμό ερμηνεύει την αθωότητα και τις παραδόσεις του Ιρλανδικού λαού.

Μια βραδιά γλυκιά και πικρή μαζί, που επιτυγχάνει με τέτοια ευκολία να οδηγήσει τα συναισθημάτα μας μία ψηλά και μία χαμηλότερα ως μια σπουδαία σύνθεση, δοσμένη από έναν αξιόλογο μάστορα.

Ιδιαίτερη μνεία στη μουσική της Ευανθίας Ρεμπούτσικα που πλημμύρισε την ατμόσφαιρα με τρυφερότητα και πάθος και ρύθμισε σημαντικά την εκμείωση των εντάσεων. Από την άλλη, περιεκτικό το σκηνικό της Μαίρης Τσαγκάρη καθώς και τα κοστούμια του Νίκου Χαρλαυτή, ενώ δεν πέρασαν απαρατήρητοι και οι προσεγμένοι φωτισμοί της Μελίνας Μάσχα.

Μια παράσταση για έναν κόσμο που ένας και μόνον άνθρωπος ήταν αρκετός για να τον φωτίσει, μια τρυφερή ανάλυση των ανθρωπίνων συναισθημάτων, της αγάπης, της ειλκρίνειας, των τύψεων, του γέλιου και της ανιδιοτέλειας από μια παρέα ερμηνευτών που φύτεψαν μέσα σε μια βραδιά εντός μας, τον Σπόρο της Χαράς της Ζωής.

Συντελεστές

Πρωταγωνιστούν: Γρηγόρης Βαλτινός, Μιχάλης Οικονόμου, Γιώργος Σουξές, Νεκταρία Γιαννουδάκη, Στρατής Χατζησταματίου, Κωνσταντίνα Κλαψινού, Βασίλης Παπαδημητρίου
Στο ρόλο της μητέρας η Μαρία Καλλιμάνη
Ταυτότητα Παράστασης:
Μετάφραση: Αντώνης Γαλέος
Σκηνοθεσία - Απόδοση: Πέτρος Ζούλιας
Πρωτότυπη Μουσική: Ευανθία Ρεμπούτσικα
Σκηνικά: Μαίρη Τσαγκάρη

Κοστούμια: Νίκος Χαρλαυτής
Φωτισμοί: Μελίνα Μάσχα
Βοηθός Σκηνογράφου: Μαρίζα Λιοντάκη
Βοηθός Σκηνοθέτη: Γιώργος Λόξας
Φωτογραφίες παράστασης: Διονύσης Κούτσπς
Δημιουργικό αφίσας: Άρης Σομπότης
Hairstyle & Make Up: Le Boudoir
Διεύθυνση Παραγωγής: Νικηφόρος Βαλτινός
Παραγωγή: Θέσσις Δράσεις Πολιτισμού
Επικοινωνία - Προβολή: Μαρκέλλα Καζαμιά



Πάσχα με έμπνευση από τα νησιά του Αιγαίου στο Cycladic Shop

Με έμπνευση από τα νησιά του Αιγαίου, το Cycladic Shop προτείνει για το Πάσχα πρωτότυπες ιδέες για δώρα που συνδυάζουν την παράδοση με τον σύγχρονο σχεδιασμό. Χειροποίητα αυγά και αντικείμενα, λαμπάδες για μικρούς και μεγάλους, οικολογικά παιχνίδια και μοναδικά κοσμήματα, ενώ, όπως κάθε χρόνο, ξεχωρίζει η ιδιαίτερη συλλογή κεραμικών αντικειμένων. Το Cycladic Shop συνεργάζεται με σύγχρονους αγγειοπλάστες και καλλιτέχνες από τα νησιά του Αιγαίου που χρησιμοποιούν παραδοσιακούς τρόπους παραγωγής χρηστικών και διακοσμητικών αντικει-

μένων, απaráμιλλης τέχνης και ομορφιάς. Σίφνος, Σκύρος, Πάτμος και Κρήτη είναι μερικά από τα νησιά η κεραμική τέχνη των οποίων παρουσιάζεται στο Cycladic Shop, αντικατοπτρίζοντας τον ελληνικό πολιτισμό και τον μοναδικό συνδυασμό των πολύτιμων στοιχείων της Φύσης: Γη, νερό και φως. Παράλληλα, στο Cycladic Shop διατίθεται μια ιδιαίτερη συλλογή διακοσμητικών μαξιλαριών. Τα υφάσματά τους είναι εικονογραφημένα με σχέδια και μοτίβα από την παραδοσιακή αρχιτεκτονική της Τήνου, με θέματα από τη φύση του Αιγαίου, αποτυπώνοντας έτσι την αρμονική σχέση του ανθρώπου με το περιβάλλον του. Ένα ιδιαίτερο και πρωτότυπο δώρο είναι τέλος

μία συνδρομή στους Φίλους του Μουσείου. Για έναν ολόκληρο χρόνο, οι Φίλοι του Μουσείου απολαμβάνουν ελεύθερη είσοδο στο Μουσείο, ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα με δράσεις πολιτισμού, ξεχωριστές εμπειρίες, αποκλειστικά προνόμια και έκπτωση έως -30% στο Cycladic Shop. Επισκεφτείτε το cycladic.gr για να πραγματοποιήσετε μία εγγραφή για να την προσφέρετε ως δώρο.

Αγοράστε τα δώρα σας online στο: cycladic.gr/shop με αποστολή των αγορών σας στον χώρο σας ή όπου εσείς επιλέξετε σε όλο τον κόσμο. Με κάθε αγορά σας από το Cycladic Shop σπηρίζετε το έργο του Μουσείου.



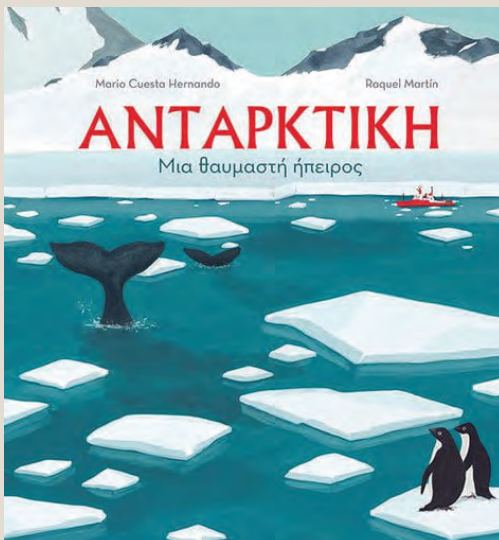


8 παιδικά βιβλία για το Πάσχα

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΝΤΕΠΥ ΚΟΥΡΕΛΛΟΥ

BIBLIA

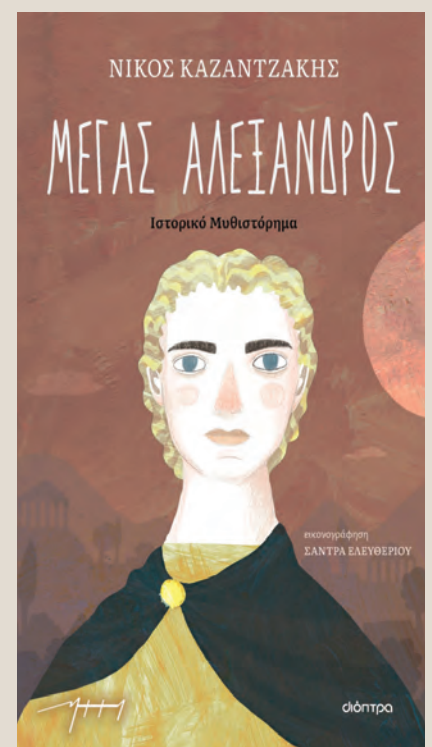
Mario Cuesta Hernando, «Ανταρκτική, Μια θαυμαστή ήπειρος»,
εικονογράφηση: Raquel Martín, μετάφραση: Πετρούλα Γαβριηλίδου,
εκδόσεις Παπαδόπουλος



Ο συγγραφέας Mario Cuesta Hernando ταξίδεψε μαζί με επιστήμονες από όλο τον κόσμο με ένα ωκεανογραφικό σκάφος και επισκέφθηκαν έναν ερευνητικό σταθμό στα νότια της ηπείρου... που δεν ανήκει ουσιαστικά σε κανέναν. Μέσα από αυτό το εικονογραφημένο βιβλίο μικροί και μεγάλοι αναγνώστες θα ανακαλύψουν τα φυσικά θαύματα του Νότιου Πόλου, θα γνωρίσουν τους πρώτους εξερευνητές, θα πάρουν μια γεύση από τη ζωή στους ερευνητικούς σταθμούς, και θα γνωρίσουν τη δουλειά των επιστημόνων. Περιβάλλον, ιστορία, φύση, γνώσεις και περιπέτεια συνδυάζονται μοναδικά σε ένα βιβλίο που θα εμπνεύσει τα παιδιά να συμμετάσχουν στην προστασία του πλανήτη μας και την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.

Π.Λ. Τράβερς, «Μαίρη Πόπινς (Πολυτελής έκδοση)»,
εικονογράφηση: Λόρεν Τσάιλντ, μετάφραση: Μυρτώ Πιπίνη, εκδόσεις Ψυχογιός

Η Λόρεν Τσάιλντ υπογράφει μια διαχρονική δημιουργία, σε μια έκδοση πολυτελή και μοντέρνα. Όταν ο ανατολικός άνεμος φέρνει τη Μαίρη Πόπινς στο σπίτι της οικογένειάς της Μπανκς κι εκείνη ανεβαίνει τη σκάλα γλιστρώντας στην κουπαστή, η ζωή της Τζέιν και του Μάικλ, των παιδιών της οικογένειάς, αλλάζει. Μαγικά κι απρόσμενα, όλα έρχονται τα πάνω κάτω... Το βιβλίο αυτό, μια καινούργια έκδοση για μια καινούργια γενιά αναγνωστών, έχει καταφέρει να μεταφέρει το μυστήριο και τη μαγεία μιας από τις πλέον αγαπημένες ηρωίδες της λογοτεχνίας. Με τα απαράμιλλα χρώματά τους, τα κολλάζ και το ιδιαίτερο στιλ τους, οι εικόνες της Λόρεν Τσάιλντ εντυπωσιάζουν και θα γεμίσουν χαρά τις καρδιές τόσο των νέων, όσο και των παλαιότερων αναγνωστών.



Νίκος Καζαντζάκης, «Μέγας Αλέξανδρος»,
εικονογράφηση: Σάντρα Ελευθερίου, εκδόσεις Διόπτρα

Ο Νίκος Καζαντζάκης, με αφηγητή τον Στέφανο, ένα νεαρό αγόρι, αναδημιουργεί την προσωπικότητα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, παρουσιάζοντας τις πολλαπλές όψεις του. Η μόρφωση και ο ηρωισμός – στοιχεία που άντλησε ο Αλέξανδρος από τον Αριστοτέλη και τον Όμηρο – είναι καταλυτικά για τον ίδιο τον συγγραφέα. Με αυτά εφελθίριο, σκιαγραφεί έναν ηγέτη που εκπληρώνει μια αποστολή, μαχόμενος ενάντια στη μικρότητα του ανθρώπου. Τα δύο μυθιστορήματα για παιδιά του Νίκου Καζαντζάκη σε νέα αναθεωρημένη έκδοση με εικονογράφηση από τη Σάντρα Ελευθερίου:

*«Στα παλάτια της Κνωσού»

*«Μέγας Αλέξανδρος»

Mariño Soledad Romero, «Τυχερά ατυχήματα!», εικονογράφηση: Galbany Montse, μετάφραση: Πετρούλα Γαβριηλίδου, εκδόσεις Παπαδόπουλος

«Οι μόνοι άνθρωποι που δεν κάνουν λάθη είναι όσοι δεν κάνουν ποτέ τίποτα». Γκαίτε (1749-1832) - Γερμανός ποιητής και δραματουργός. Σε αυτό το βιβλίο έχουν την τιμητική τους τα λάθη: ο λάθος υπολογισμός, ο αυτοσχεδιασμός, το μπέρδεμα και η απροσεξία, που χάρη στην εφευρετικότητα και τη διορατικότητα όσων τα έκαναν, έγιναν «Τυχερά ατυχήματα!».

Ανακάλυψε τις πιο φανταστικές ιστορίες και περιπέτειες εκείνων που μεταμόρφωσαν τα λάθη τους σε ασυνήθιστα και καταπληκτικά πράγματα.



Angels Navarro, «Έτοιμοι να μάθουμε; Εκπαιδευτικές δραστηριότητες βασισμένες στις Νευροεπιστήμες - Για παιδιά 4 ετών», μετάφραση: Μαρία Γονιδάκη, εικονογράφηση: Maria Reyes Guijarro, εκδόσεις Μεταίχμιο

Μια πρωτοποριακή σειρά βιβλίων που βασίζεται και αξιοποιεί τις έρευνες ενός νέου διεπιστημονικού τομέα, των Νευροεπιστημών στην Εκπαίδευση. Περιλαμβάνουν φύλλα με παιγνιώδεις δραστηριότητες που δεν καλλιεργούν μόνο βασικές δεξιότητες των μικρών παιδιών αλλά, κυρίως, τους δείχνουν πώς να μαθαίνουν.



Έφη Λαδά, «Όταν μεγαλώσω θα σας πω», εκδόσεις Ψυχογιός

Πολλές φορές οι μεγάλοι σκέφτονται τι θα μπορούσαν να γίνουν τα παιδιά όταν μεγαλώσουν. Το κοριτσάκι της ιστορίας δεν έχει καμία αγωνία για όσα αναρωτιούνται οι άλλοι για το μέλλον της. Τίποτα δεν έχει μεγαλύτερη σημασία γι' αυτήν από το να παρατηρεί τα πάντα γύρω της και να αξιολογεί όσα βλέπει και ακούει. Όλα θα γίνουν την κατάλληλη στιγμή. Τώρα σημασία έχει να είναι παιδί. Όσο για το τι θα γίνει μετά, Ε, αυτό θα μας το πει όταν μεγαλώσει.



«Από πού έρχονται τα μωρά;», μετάφραση: Ευγενία Κολυδά, εκδόσεις Διόπτρα



Τι είναι η εγκυμοσύνη;

Πώς δημιουργούνται τα πανομοιότυπα δίδυμα; Τα παιδιά ανακαλύπτουν από πού έρχονται τα μωρά σε ένα πρωτότυπο βιβλίο με κρυμμένες απαντήσεις.

Μέσα από σύντομα, κατανοητά κείμενα και χαρούμενες εικόνες, εξερευνούν τα μυστικά της ανθρώπινης αναπαραγωγής, μαθαίνουν για την εγκυμοσύνη και ανακαλύπτουν ενδιαφέρουσες πληροφορίες για τα μωρά!

Γιατί κοιμούνται τόσο πολύ τα μωρά;

Ανακαλύψτε όλη τη σειρά «Το μεγάλο βιβλίο των απαντήσεων».

Έφη Σακκά, «Ο Ποντικός και η Μαντάμ Λι», εικονογράφηση: Κατερίνα Σωτηροπούλου

Μια φορά κι έναν καιρό σε μια στάση του μετρό, έμενε ένας ποντικός, ντροπαλός και μοναχός... «Μπονζούρ, μικρέ μου βοηθέ, καλώς μας ήρθες στο σταθμό», τον χαιρετίζει η Μαντάμ Λι, μια μελαχρινή κοπέλα με πλεξούδα γαλλική.

Να σας συστήσουμε τον ποντικό και τη Μαντάμ Λι! Ένα διαφορετικό καλλιτεχνικό δίδυμο που έρχεται να ταραξεί τα νερά της παριζιάνικης ζωγραφικής και να μας δείξει πως η αγάπη, η αποδοχή και η φιλία είναι κι αυτά από τα πιο σπουδαία έργα τέχνης.

Ηλικίες: 3+





camerata europæa

>> I AM HUMAN <<

Saturday, April 22, 2023 - 7 pm

Megaron, the Athens Concert Hall

Friends of Music Society "Giannis Marinos" Hall

Athens, Greece

I live . love . fight . fail . survive

I, a human being, want to be heard and seen.

In a fusion of music, film and performance

camerata europæa presents moments of daily life.

MUSIC, PERFORMANCE, NEW MEDIA

Works by Peter Tchaikovsky 'Serenade in C major',
Stavros Lantsias 'The River of Time, The Prelude of Return,
The Waltz of the Eyes', Evanthia Reboutsika 'Stathmos, Through You'

Performance: Dimitris Stamatelopoulos, Antonius Bacak,
Maarten Krielen, Elle Eisner

Film: Elle Eisner, Antonius Bacak

Soprano saxophone: Dimitris Hountis

Piano: Stavros Lantsias

Conductor: Maria Makraki

Ensemble: CAMERATA EUROPÆA ATHENS

TICKETS

Admission 20 € | reduced admission 15/10 €
Tickets at ticketservices.gr, per email at
tickets@camerata.eu and at the box office

Location: Megaron, the Athens Concert Hall
Friends of Music Society "Giannis Marinos" Hall
(former Multipurpose)
Athens, Greece

With the kind support of



FREE SUNDAY

